6.5 Waterstructuur

De menselijke hand heeft al bij het ontstaan van de Haarlemmermeerpolder een dominante rol gespeeld. In de hedendaagse waterstructuur van de polder zien we dat nog steeds terug. Het oorspronkelijke watersysteem van de droogmakerij stamt uit 1852 toen het Haarlemmermeer werd drooggemalen. Een stelsel van strakke, rechtlijnige sloten, tochten en vaarten werd aangelegd en omringd door de hoger gelegen Ringvaart. In de noordelijke polders is sprake van oude veengrond, wat terug te zien is in de kleinschaliger er organischer opgezette waterstructuur.

Historie watersysteem droogmakerij

Na drooglegging werd om het Haarlemmermeer een ringvaart gegraven om het water af te voeren. Daarbinnen werd op zeer pragmatische wijze een regelmatig stelsel van tochten, vaarten en sloten aangelegd. Het primaire doel was dat grond beschikbaar kwam voor de landbouw. De Hoofdvaart en Kruisvaart liggen centraal in het stelsel haaks op elkaar. Evenwijdig aan de Hoofdvaart liggen zes lengtetochten en aan de Kruisvaart zes dwarstochten. De tussengelegen sloten voeren het water af richting de tochten en vaarten die op hun beurt het water afvoeren naar de Ringvaart.

Door het waterbeheer en de toename van grondeigenaren van 743 naar 1759 (tussen 1881 en 1923) was verbrokkeling van de kavels, en daarmee de watergangen, het gevolg. De watergangen zijn (deels) gedempt, versmald of verlegd.

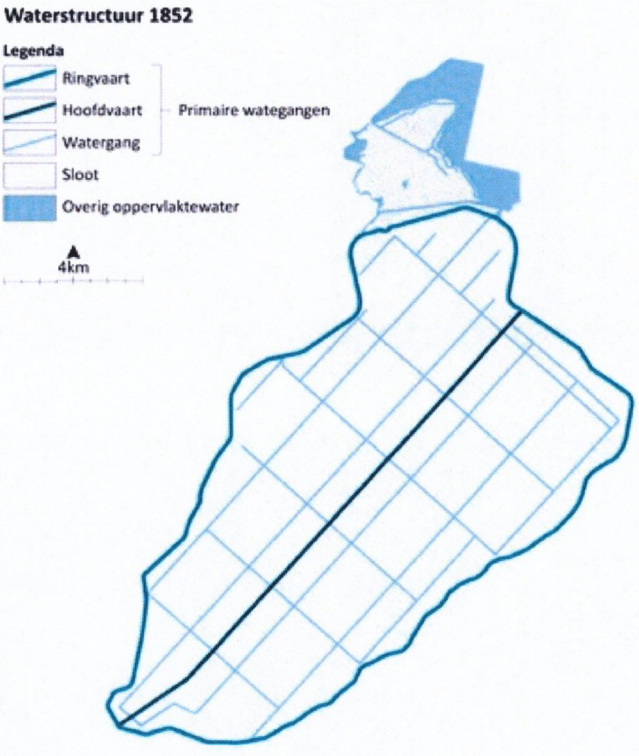

Huidig watersysteem

De polderlinten liggen vrijwel allemaal langs een (historische) tocht of een vaart. In de polder vallen de tochten en vaarten onder de primair watergangen, dit is oppervlaktewater met een belangrijke (regionale) functie in de wateraan- en afvoer en/of waterberging en/of voor de instandhouding van de waterkering verstaan. Dit is oppervlaktewater met een voornamelijk lokale transportfunctie en/of welke een zekere droog-legging (ontwatering) dienen te geven. De sloten bij de erven vallen onder overig water.

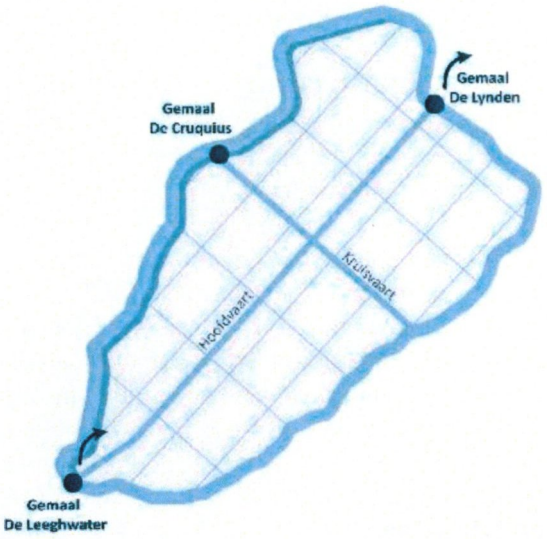

Watersysteem Haarlemmermeerpolder

Watergangen langs de polderlinten

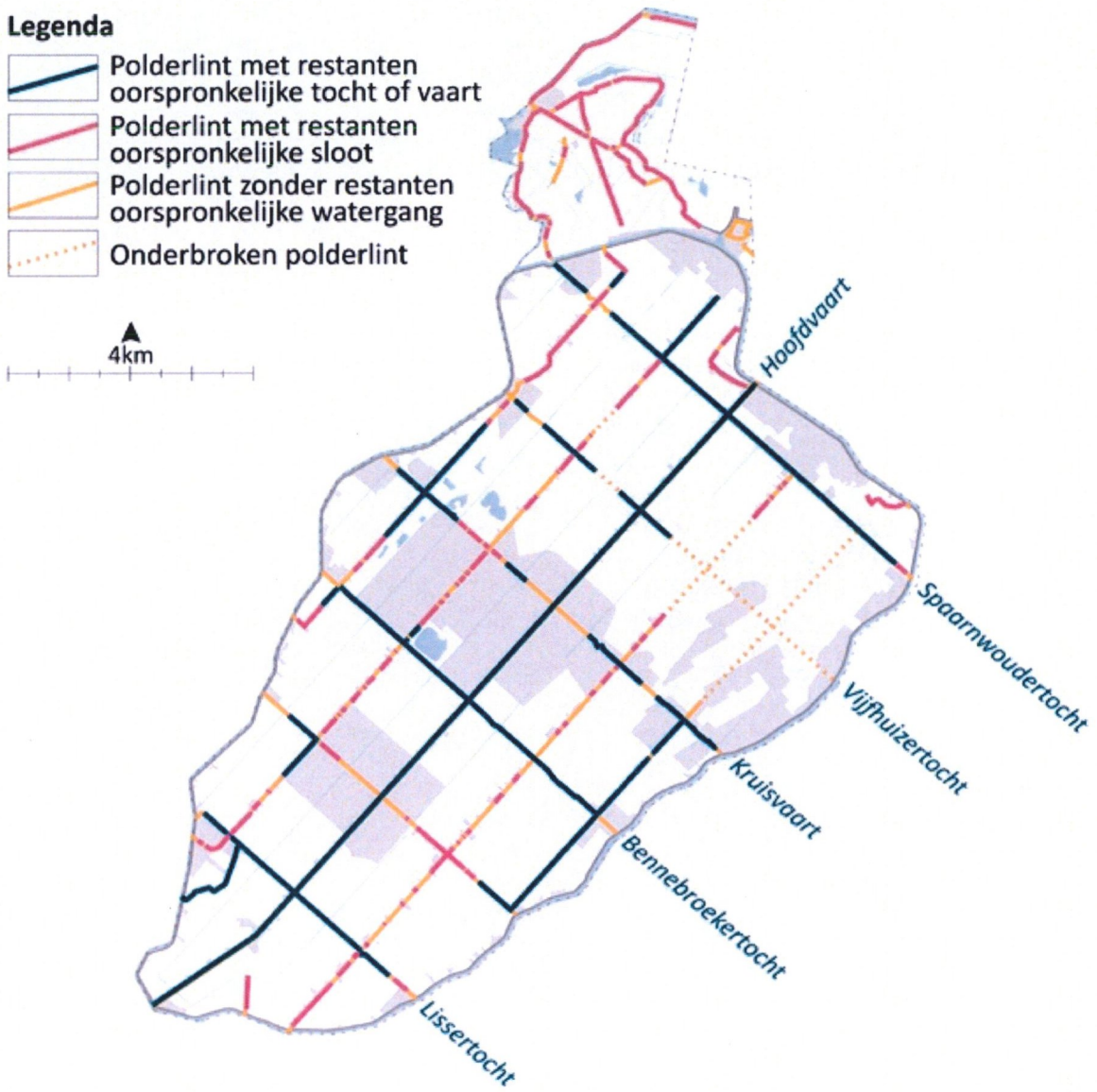

6.6 Polderlinten als onderdeel ecologisch raamwerk

De lange lijnen in het landschap vervullen momenteel al een bijdrage aan de biodiversiteit. De potenties zijn echter veel groter. Het streven binnen Haarlemmermeer is naar een volwaardig, functioneel raster van ecologische verbindingen. De kaart op de rechter pagina geeft een samenhangend netwerk van ecologische verbindingen zowel oost-west als noord-zuid georiënteerd. Niet alle verbindingen hoeven hierbij gelijkwaardig te worden ingericht om bij te kunnen dragen aan een functioneel netwerk. Voor het NNN gelden wel uitgangspunten voor de breedte en invulling gericht op de doelsoorten. Voor de overige verbindingen, zoals de polderlinten geldt dat ze doorgaans voor specifieke soorten (groep) geschikt zijn of gemaakt kunnen worden. De Rijnlanderweg bijvoorbeeld is met de huidige bomenrij al geschikt als droge verbinding voor onder andere vogels en vleermuizen en zou met wat aanpassingen van de ondergroei ook geschikt kunnen worden voor terrestrische soortgroepen.

Huidige ecologische waarden

De polderlinten zorgen door de continuïteit van de bermen en bomenrijen voor lange groene lijnen in het landschap. Onder andere vleermuizen profiteren hiervan, zij gebruiken de bomenrijen als foerageergebied en vliegroute en oriënteren zich tijdens het navigeren op deze groene lijnen. Voor verschillende kleine fauna-soorten vormen de bermen verbindingen tussen leefgebieden. De linten gaan namelijk door stedelijke en agrarische landschappen heen. Ook erfbeplantingen en oeverzones langs watergangen zijn belangrijk voor de biodiversiteit. De beplantingen aan de polderlinten bieden daarbij zelf ook rust-, foerageer- en voortplantingsplaatsen.
In de huidige vorm is de ecologische kwaliteit minder groot dan mogelijk: met een variatie in ondergroei, bloemrijk beheer en in een ideale situatie aansluiting op (herstelde) beplanting op en rond erven kunnen de polderlinten een grotere bijdrage leveren aan de biodiversiteit in Haarlemmermeer.

Streefbeeld volgens Natuurvisie

De Natuurvisie (concept) 2020 geeft voor verschillende plekken een beeld aan waar we de komende jaren naar toe willen. Rond 2040 is er langs de polderlinten een lommerrijk geheel ontstaan van grote bomen, hagen, heggen, struiken en kruiden. Niet alleen vlak langs de weg, maar ook achter de bermsloot. De oude boomgaarden zijn grotendeels in ere hersteld of opnieuw aangelegd, en de erven zijn allen voorzien van groene erfbeplanting van bomen, struiken en kruiden. Deze dienen bij het juiste beheer als reservoir voor functionele biodiversiteit: allerlei insecten die de boeren helpen bij het bestrijden van plagen in hun gewas, waardoor bespuiting vrijwel niet meer nodig is. In het open agrarisch polderlandschap vormen deze groen ingerichte erven met boomgaarden en heggen belangrijke biodiversiteithotspots. Zij bieden onderdak aan allerlei dieren die rondom boerderijen leven (vleermuizen, marters, kerkuilen, zwaluwen en mussen) of als schuilplekken benutten (patrijzen, fazanten, vossen, buizerds).

De groen-blauwe structuur van ecologische verbindingen zoals we die graag behouden, gerealiseerd dan wel versterkt zouden willen zien in Haarlemmermeer (Concept Kaart Natuurvisie)

7. Invloed van omgeving op polderlint

In de gemeente zijn door de ontwikkeling van landbouw, woningbouw, recreatie, bedrijventerreinen, glastuinbouw en Schiphol in de tijd gebiedstypes ontstaan die elk een andere invloed hebben op het lint. Hoe deze ervaren worden en er ruimtelijk uitzien is in dit hoofdstuk beschreven.

1. Agrarisch getransformeerde droogmakerij

Het grootste gedeelte van Haarlemmermeer bestaat uit een agrarisch getransformeerde droogmakerij.

De polderlinten hebben een agrarisch karakter door de agrarische functie van het open gebied en de boerenerven die aan de linten gevestigd zijn. Tussen de boerenbedrijven zijn woonerven gevestigd. In het verloop van de tijd zijn er langs de linten ook andere functies bijgekomen, zoals enkele kwekerijen en loonbedrijven. Naast de oorspronkelijke woonerven en boerenerven zijn er ook loodsen te vinden.

Er is een onderscheid te zien tussen de noord- zuid georiënteerde polderlinten en de oost-west georiënteerde polderlinten. De verkavelingsstructuur loopt parallel aan de polderdwarswegen. Aan deze wegen liggen nagenoeg geen boerenerven of woonerven. De erven die er wel liggen zijn vaak smaller en de lengte van de percelen liggen vaak parallel aan de verkaveling. De meeste erven zijn gevestigd aan de noord-zuid wegen. De laanbeplantingen langs de oost-west georiënteerde polderlinten zijn vanaf de omliggende infrastructuur vaak goed ervaarbaar.

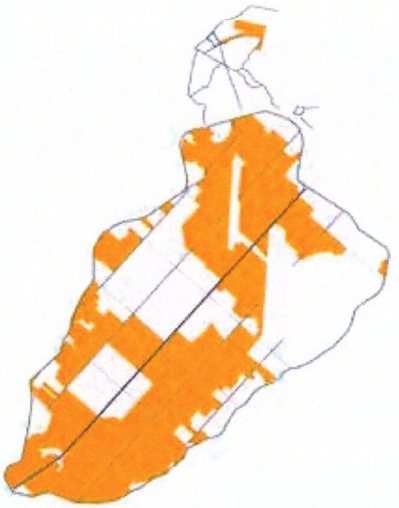

Agrarisch getransformeerde droogmakerij

Het droogmakerij landschap beslaat het grootste deel van de Haarlemmermeer

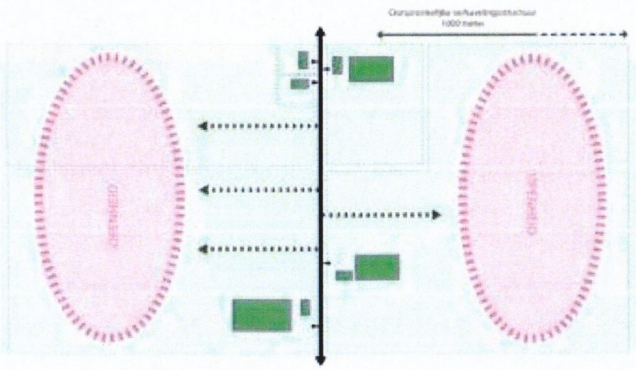

Noord-zuid linten

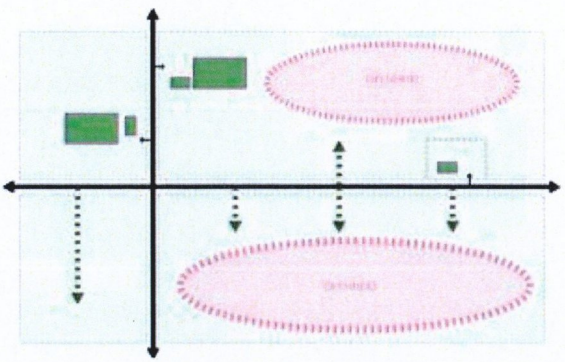

Oost-west georiënteerde polderlinten

Voorbeeld noord-zuid polderlint (Bron: Theo Baart)

Voorbeeld oost-west georiënteerde polderlinten

Kenmerken polderlinten in agrarische droogmakerij

- Verkaveling bestaat uit een vast grid
- Onderscheid tussen noord-zuid en oost-west georienteerde polderlinten
- Aanwezigheid van boerenerven en woonerven
- Bijna alle erven liggen aan de noord-zuid polderlinten. Enkele liggen aan de oost-west georiënteerde polderlinten
- Bebouwingsdichtheid: de polderlinten hebben een lage bebouwingsdichtheid. De afstand tussen de erven is niet vast, maar varieert bijvoorbeeld van circa 80 tot 500 meter. Tevens is er op meerdere plekken een clustering van erven te vinden. Achter de erven is geen bebouwing te vinden waardoor er vele doorzichten naar het open landschap zijn. De mate van openheid verschilt per plek. De oost-west georiënteerde polderlinten zijn minder dicht bebouwd.
- Vele doorzichten naar het open landschap
- Het parkeren vindt over het algemeen plaats op het eigen erf. Sporadisch zijn er parkeerplaatsen gerealiseerd in de berm van het polderlint.
- Duidelijke herkenbaarheid van doorgaande bomenrijen
- Beleving van het oorspronkelijke 2x3 km patroon

2. Veenpolder

De noordelijke polders zijn voor een groot deel agrarische veenpolders en maken deel uit van het Recreatieschap Spaarnwoude. Dit poldergebied ziet er anders uit dan het droogmakerij landschap. Dit komt onder andere door het ontstaan en dat deze ouder is. In 1288 werd het dorp Spaarnwoude namelijk al voor het eerst genoemd. (Noord-Hollands Archief, z.d).

De veenweidepolders kennen een slagenlandschap: de verkaveling van het landschap heeft plaats gevonden in smalle banen of slagen. Tussen deze slagen ligt een waterstructuur bestaande uit sloten. Het lijkt op een strokenverkaveling. Het landschap heeft, op enkele boerderijen na, weinig bebouwing, waardoor de openheid goed te ervaren is. De openheid is ook goed te ervaren door het kronkelige verloop van de wegen, waardoor je blik telkens op de omgeving gericht wordt. Aan de westzijde, langs de Lagedijk, en in het noorden zijn enkele kleine kernen te vinden zoals Spaarndam en Penningsveer. In de polder ligt Spaarnwoude wat een clustering van boerderijen is. De erven liggen direct aan het lint of er leidt een oprijlaan naar het erf waardoor de bebouwing hier verder in de polder ligt ten opzichte van het lint.

Nabij Abbenes, Vijfhuizen en Lisserbroek zijn ook enkele veenpolders aanwezig. Dit zijn gebieden die als oud bovenland met het droogmaken van het Haarlemmermeer zijn mee ingepolderd.

Veenpolder

In het noorden ligt een agrarische veenpolder die stamt uit ca. 1000

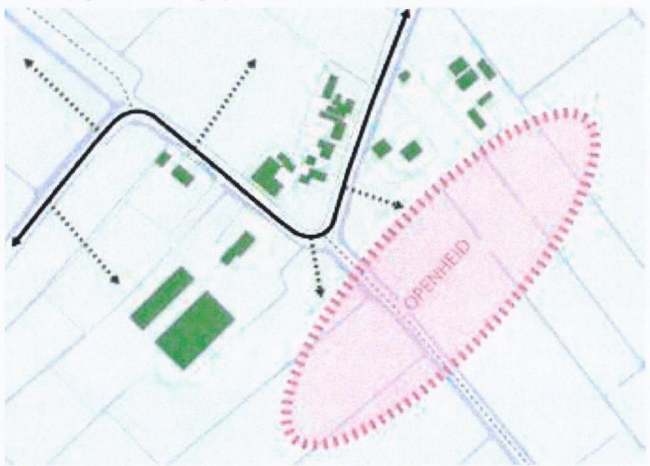

Kerkweg

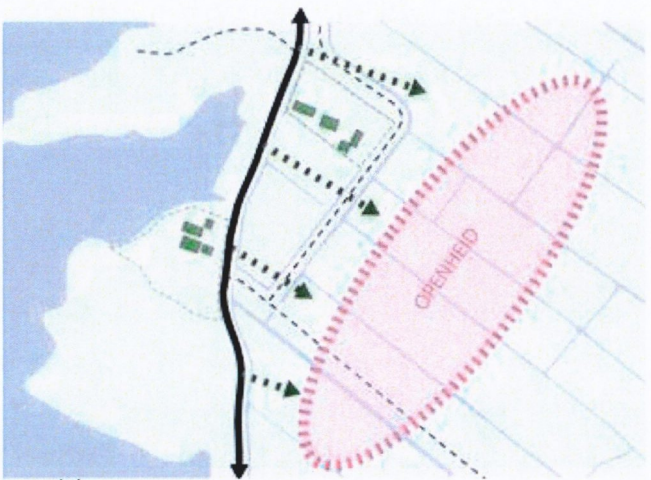

Lagedijk

Kerkweg

Lagedijk

Kenmerken agrarische veenpolder

- Slagenlandschap: smalle stroken met verschillend formaat en oriëntatie. De verkaveling volgt de waterlopen.
- Afwisseling meanderende en rechte linten
- De polderlinten in dit gebiedstype hebben een lage bebouwingsdichtheid die varieert per plek. De Spaarndammerdijk heeft bijvoorbeeld weinig tot geen bebouwing waardoor er een grote mate van openheid is. Andere polderlinten, zoals de Kerkweg, hebben meer erven waardoor deze dichter bebouwd zijn. De afstand tussen deze erven varieert van bijvoorbeeld 300 meter tot 50 meter. Ook in de veenpolder is er op enkele plekken sprake van een clustering van erven. Achter de erven is er open agrarisch gebied te zien waardoor er vele doorzichten zijn.
- Doorzichten vanaf het polderlint naar openheid in het landschap. Daar waar een clustering van erven te vinden is zijn er minder doorzichten.
- Langs de dijken in dit gebied is ook bebouwing gekomen.
- Afwisselend woonerven en boerenerven
- Vanaf de dijk is de verkaveling en waterstructuur goed te ervaren (door het hoogteverschil)
- Bij Turfspoor is sprake van kleinschalige glastuinbouw. Voor dit gebied zijn woningbouwplannen in ontwikkeling, hierbij zal het polderlint Turfspoor behouden blijven.
- Er wordt geparkeerd op eigen erf. Heel sporadisch zijn er parkeerplekken gerealiseerd op eigen erf in de voortuin. In de bermen van het polderlint wordt niet geparkeerd.

3. Bedrijventerreinen

Na de eerste grote uitbreiding van Schiphol werden er steeds meer bedrijventerreinen in de Haarlemmermeerpolder gebouwd. Deze liggen voornamelijk dicht bij de A4 en rond Zwanenburg. De ligging van bedrijventerreinen aan het polderlint heeft invloed op hoe het polderlint eruit ziet.

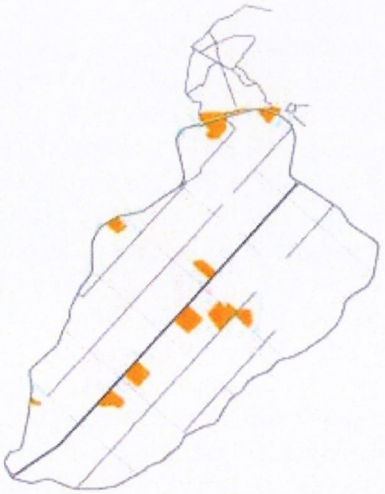

Bedrijventerreinen

Langs de polderlinten, vooral rond de A4, zijn er bedrijventerreinen aanwezig.

Ruimtelijke invloed op het polderlint

Er zijn grofweg twee typen bedrijventerreinen te vinden langs de polderlinten:

- Bedrijventerreinen die achter het bebouwingslint liggen en waar bijvoorbeeld een groothandel gehuisvest is. De terreinen liggen vaak aan een zijde van het polderlint en in een woonkern. Ook zijn de bedrijven in enkele gevallen georiënteerd op het polderlint.
- Ten tweede komen er kantoorlocaties langs het lint voor. Dit zijn vaak grote, vormgegeven kantoorpanden. De maatvoering is anders dan de oorspronkelijke boerderijenmaat. Vooral het gebied bij de Aalsmeerderweg is door de komt van Schiphol Logistic Park veranderd. Ontsluiting vindt niet via het lint plaats, maar via een weg evenwijdig aan het lint. Hierdoor konden de bomenrijen zoveel mogelijk gehandhaafd blijven. Door het toevoegen van bebouwingsblokken zijn de karakteristieke open tussenruimtes tussen de erven en de doorzichten naar de open gebieden voor een groot deel verdwenen.

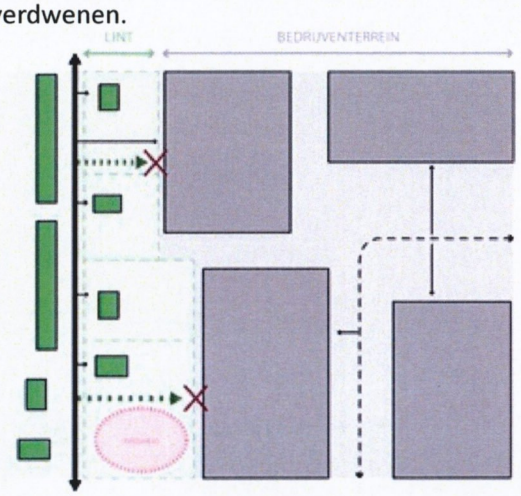

Bedrijfsloods achter het polderlint

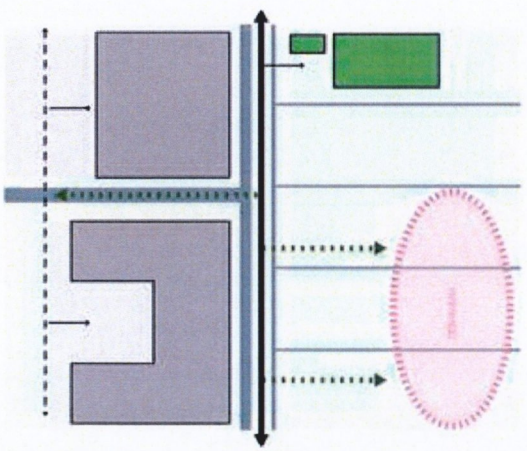

Kantoorpand aan het polderlint

Bedrijfsloods achter het polderlint

Kantoorpand aan het polderlint

Kenmerken polderlint langs bedrijventerrein

Bedrijventerrein achter polderlint

- Huisvest diversiteit aan bedrijven zoals tuincentra, groothandel en autogarages.
- Aan het polderlint ligt een zone met lintbebouwing. Dit is een kleine bebouwingskorrel met voornamelijk vrijstaande of twee onder een kap woningen en afwisselend open stukken.
- Bedrijven zijn in enkele gevallen georiënteerd naar het polderlint. In de meeste gevallen niet.
- Vanaf het polderlint zijn de loodsen te zien.
- Liggen in een kern
- Bedrijventerrein aan een zijde van het polderlint
- Het polderlint is bij de bedrijventerreinen relatief dicht bebouwd. Aan het polderlint zelf is vaak een kleine korrel, bebouwing met een kleine maatvoering, te vinden waarbij er nog enige afstand zit tussen de gebouwen variërend van 10 meter tot 100 meter. Achter de lintbebouwing zijn de loodsen aanwezig.

Kantoorlocaties aan het polderlint

- Kantoorpanden van redelijk groot formaat
- Oriëntatie en ontsluiting niet via het lint
- Het polderlint met de bomen is behouden als zelfstandige landschappelijke structuur
- Kantoorpanden zijn aan een zijde aanwezig
- De kantoorpanden zijn groot en hebben een vrij smalle onderlinge afstand van ongeveer 20 a 30 meter. De kantoorpanden liggen op een bedrijventerrein of kantoorlocatie. Doorzichten naar open landschap zijn er dan ook niet. De kantoorpanden zijn aan een zijde te vinden waardoor er aan de overzijde van het lint meestal nog wel doorzichten te vinden zijn.
- Parkeren vindt plaats op het eigen terrein en niet aan het polderlint of in het zicht van het polderlint.

Bedrijfspand aan de Hoofdweg

4. Glastuinbouw

In de Haarlemmermeerpolder zijn twee concentraties van glastuinbouw te vinden, een in Buitenkaag en de ander in Rijsenhout. In Rijsenhout ligt het grootste glastuinbouwgebied en deze heeft dan ook de meeste weerslag op het polderlint.

Ruimtelijke invloed op het lint

De glastuinbouw ligt op verschillende manieren aan het polderlint gesitueerd. Het komt voor dat er lintbebouwing, met bebouwing van kleine omvang, aan het lint ligt waarachter glastuinbouw te vinden is. De bedrijven zijn dan vanaf het polderlint ontsloten. Het komt ook voor dat kassen met de achterzijde aan het lint liggen waardoor de ontsluiting niet via het polderlint plaats vindt.

De grootte van de kassen varieert van 1 hectare tot 20 hectare. De kleinere kassen hebben vaak nevenfuncties, zoals een winkel en horeca. Het glastuinbouwgebied kent verder een afwisseling tussen open gebied en kassengebied. Door de kassen zijn de open relaties met de achterliggende open gebieden verdwenen. Omdat er tussen de kassen geen opgaande beplantingen aanwezig is, dragen de luchten wel bij aan de beleving.

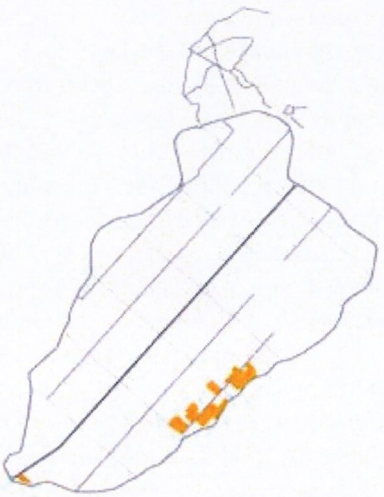

Glastuinbouwgebied

Concentraties van glastuinbouw langs de polderlinten

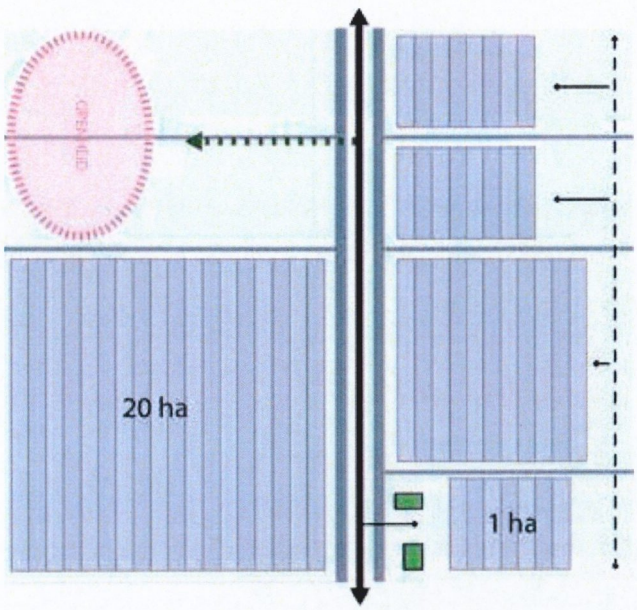

Glastuinbouw aan noord-zuid polderlinten

Grootschalige glastuinbouw aan het polderlint

Voorbeeld van kleinschalige bebouwing voor de kassen

Kenmerken polderlint langs glastuinbouwgebied

- Aan het polderlint is afwisselend bebouwing met een kleine maatvoering te vinden met daarachter glastuinbouw. In andere gevallen is de achterkant van de kas aan het lint gelegen. De afstand tussen de kassen en het lint varieert van circa 40 tot 200 meter.
- Afwisselend open agrarisch gebied en kassengebied
- Grootte van kassen variëren van een tot twintig hectare
- Kleine kassen hebben vaak nevenfuncties
- Noodzaak voor water zorgt ervoor dat sloten vaak zijn behouden
- Ruime afstand tussen achterkanten kassen en het polderlint
- Het parkeren vindt plaats op eigen erf.

5. Historische kern

Tussen de drooglegging en de tweede wereldoorlog zijn de eerste kernen en bebouwingslinten ontstaan. Hier lopen de polderlinten nog door de historische kernen of centra.

Ruimtelijke invloed op het lint

Aan de polderlinten liggen op verschillende plekken de historische kernen. Deze zijn nu gelegen in de steden, **middelgrote dorpen en kleine dorpen. In de steden,** zoals Hoofddorp, is de historische kern het minst duidelijk ervaarbaar. **Op deze plek zijn vaak centra ontstaan waardoor er schaalvergroting heeft opgetreden. Vaak is het profiel van het polderlint hier verbreed. In de** middelgrote dorpen, zoals Badhoevedorp, is de historische kern nog goed terug te zien. **Hier heeft in mindere mate schaalvergroting plaats gevonden. Ten slotte is** de historische kern in de dorpen, zoals Cruquius en Spaarndam, nog goed terug te zien.

Langs enkele polderlinten in oost-westrichting kom je min of meer aaneengesloten bebouwing tegen. Dorpjes met eigen namen zoals Boesingehliede, 't Kabel, De Hoek, Weteringbuurt (opgenomen in Hoofddorp Overbos), Cruquius-oost. Hier was een landbouwkavel langs een polderlinten in oost-westrichting opgedeeld in kleinere percelen en vestigden zich mensen.

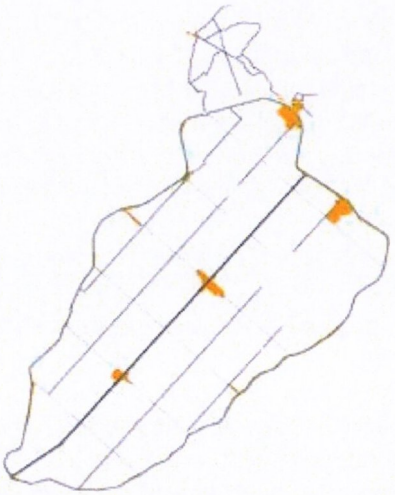

Historische kernen en centra

Tussen 1853 en 1960 zijn de eerste kernen organisch gegroeid. Dit zijn de huidige historische centra.

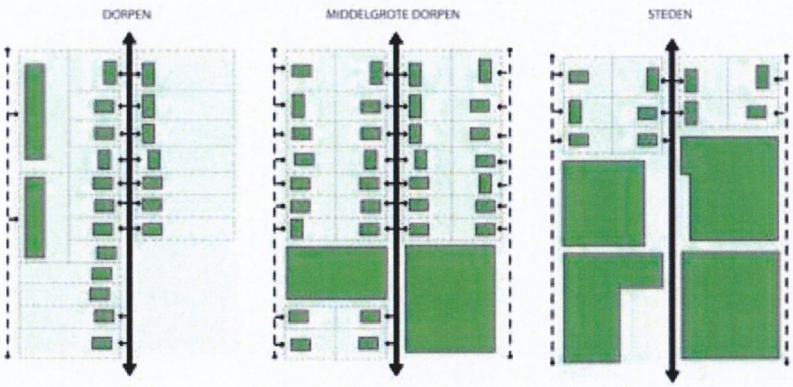

Historische kernen Haarlemmermeer

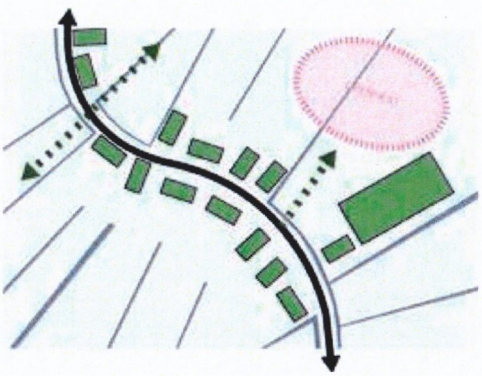

Historische kernen Haarlemmerliede Spaarnwoude

Voorbeeld historische kern Cruquius

Voorbeeld historische kern Hoofddorp

Voorbeeld historische kern Haarlemmerliede

Kenmerken polderlint langs historische kern

Haarlemmermeerpolder

- Organisch gegroeid tussen de drooglegging en de tweede wereldoorlog
- Onderscheid tussen steden, middelgrote dorpen en dorpen

Steden en middelgrote dorpen

- Er is een hoge bebouwingsdichtheid. In de centra, van bijvoorbeeld Hoofddorp, zijn er grote winkelpanden te vinden. De onderlinge afstand tussen de bebouwing is klein of aaneengesloten. Doorzichten zijn er dan ook (bijna) niet. In dorpen als Badhoevedorp is de bebouwingsdichtheid minder hoog. De maatvoering van de bebouwing is kleiner en losser en het aandeel grote winkelpanden is lager. Door de afstand tussen de bebouwing is er meer lucht en ruimte voor kleine doorzichtjes naar de daarachter gelegen panden.
- Afwisseling kleine en grote maatvoering
- Schaalvergroting, zoals winkels en appartementencomplexen
- Bebouwing aan weerzijde van het polderlint en bebouwing achter het polderlint.
- In grotere centra vindt het parkeren veel plaats langs de linten. Bijvoorbeeld voor haaks parkeren, schuin parkeren of parallel parkeren. Tevens zijn er op enkele plekken grote parkeerplaatsen aanwezig. Het lint en de parkeerplekken zijn bestraat waardoor het polderlint zelf minder goed herkenbaar is. In middelgrote dorpen wordt de vroegere berm van het polderlint gebruikt om te parkeren.

Dorpen

- De bebouwingsdichtheid is in vergelijking met de grotere kernen relatief laag. De bebouwing heeft een kleine maatvoering met een onderlinge afstand van circa 6 meter tot 20 meter. Achter de lintbebouwing ligt vaak het dorp waardoor er geen doorzichten zijn naar het open landschap.
- Sommige percelen aan het polderlint zijn diep
- Kleine uitbreidingswijken achter het lint uit andere tijdsperiode
- Bebouwing heeft een kleine maatvoering
- Gevarieerde bebouwing
- De berm van het polderlint is vaak verhard en wordt gebruikt om parallel in te parkeren.

Noordelijke polders

- De bebouwing langs het polderlint is organisch gegroeid
- De polderlinten lopen enkel door kleine dorpen
- Bebouwing aan een of aan beide zijden van het polderlint.
- Kleine maatvoering van de bebouwing
- Gevarieerde rooilijnen
- Zichtlijnen naar het open landschap
- Meanderend polderlint
- De onderlinge afstand tussen de bebouwing varieert van enkele meters tot grotere afstanden als 30 meter. Achter de lintbebouwing is open landschap te vinden waardoor er hier en daar doorzichten te vinden zijn.
- Parkeren vindt plaats op eigen erf. Deze grenzen echter wel vaak aan het polderlint.

6. Uitbreidingswijken

Na de tweede wereldoorlog begon een snelle groei van de woonkernen. In de jaren 70 werden grote uitbreidingswijken gebouwd die ook langs de polderlinten, met name in Hoofddorp en Nieuw-Vennep lopen. Deze hebben een ander karakter dan de organisch gegroeide historische kernen. Rond het jaar 2000 kwam er een tweede grote uitbreiding, namelijk de Vinexwijken. De invloed van deze wijken op de polderlinten is van beide periodes nagenoeg hetzelfde.

Ruimtelijke invloed op het polderlint

De jaren 70 wijken en de Vinex wijken liggen op verschillende manieren aan het lint. Grofweg komen de onderstaande situaties voor.

- Tussen de uitbreidingswijk en het polderlint ligt lintbebouwing als buffer tussen de woonwijk en het polderlint.
- De woonwijk is op het polderlint georiënteerd maar wordt ontsloten via een ventweg.
- De woonwijk wordt direct ontsloten via het polderlint.
- De woonwijk ligt met de achterzijde naar het polderlint, waarbij soms ook erfafscheidingen te zien zijn. Langs verschillende delen van de polderlinten zijn parkeerplaatsen in de berm aanwezig, bijvoorbeeld bij de Hoofdvaart in Nieuw-Vennep.
- In de noordelijke polders en bij de oost-west georiënteerde polderlinten is vaak een groene zone te vinden tussen de woonwijk en het lint.

Bij enkele oost-west georiënteerde polderlinten (Venneperweg, Bennebroekerweg) die door de bebouwde kom lopen zijn de oorspronkelijke polderlinten en de sloten langs het polderlint flink op de schop gegaan. De Vennepertocht en de Bennebroekertocht zijn verbreed en opgenomen in een parkachtige structuur. De oorspronkelijke tochten langs de polderlinten zijn ten dele nog herkenbaar. Daar waar bebouwing is toegevoegd is het ervaren van de oorspronkelijke openheid geminimaliseerd tot enkele doorzichten over (voormalige) erven en nog aanwezige watergangen. De bomenrijen zijn vaak gedeeltelijk nog aanwezig.

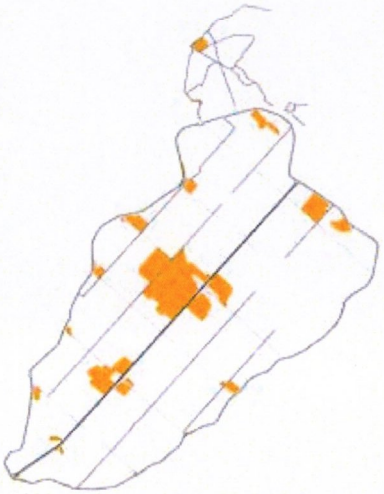

De eerste grote en kleine uitbreidingswijken werden gebouwd in de jaren 70, zoals Bornholm.

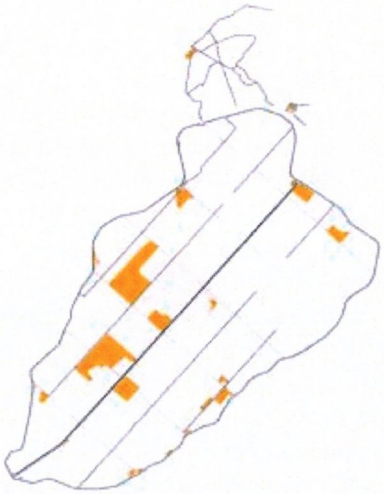

Na het jaar 2000 zijn er nog meer grootschalige uitbreidingswijken gebouwd, zoals Floriande.

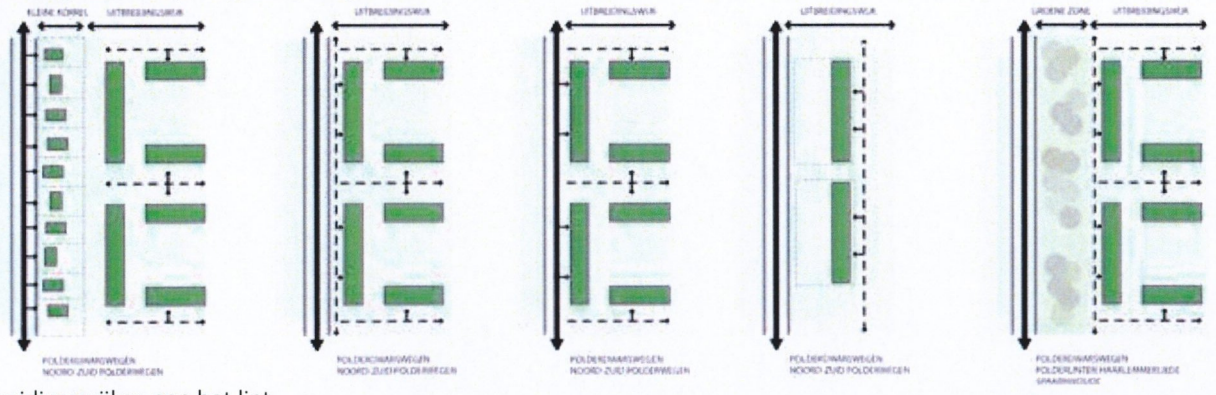

Uitbreidingswijken aan het lint

Uitbreidingswijk achter polderlint met kleine maatvoering

Ventweg aan het polderlint

Achterkanten aan het polderlint

Groene zone aan het polderlint

Uitbreidingswijk direct aan het polderlint

Kenmerken polderlint door uitbreidingswijk

- **Verschillende manieren van positionering aan het lint:**
  - Direct gelegen aan en ontsloten vanaf het lint
  - **Oriëntatie naar het lint maar ontsluiting vanaf de parallelle ventweg**
  - **Achterzijde aan het polderlint. Ontsluiting van**af de wegen binnen de wijk.
  - Groene zone als overgang tussen de wijk en het polderlint.
  - Achter lintbebouwing met een kleine maatvoering gelegen.
- Uitbreidingswijken bestaan veelal uit rijwoningen.
- De bebouwingsdichtheid aan het polderlint is vrij **hoog maar varieert wel per plek. Op enkele plekken** is nog lintbebouwing met een kleine maatvoering te vinden met daar achter een uitbreidingswijk. Hier zijn kleine doorzichtjes tussen de bebouwing door te vinden. Waar de uitbreidingswijk aan het polderlint gelegen is zijn er geen doorzichten en is de bebouwingsdichtheid vrij hoog.
- Waar kleine bebouwing, zoals vrijstaande woningen of twee onder een kapwoningen, aan het polderlint te vinden zijn wordt er op eigen erf ge**parkeerd en niet in de berm van het lint. Op andere** plekken, waar de uitbreidingswijken ontsluiten op het lint, zijn er wel parkeerplekken in de bermen te vinden.

7. Schiphol

Schiphol beslaat een groot deel van de Haarlemmermeerpolder en heeft invloed op de polderlinten die erlangs of erdoorheen lopen.

Ruimtelijke invloed op het polderlint

Verschillende polderlinten lopen langs Schiphol of liggen voor een klein gedeelte op het terrein van de luchthaven. Voor het overgrote deel zijn de polderlinten daar waar Schiphol ligt verdwenen. Op enkele plekken prikken de polderlinten nog een stuk in de luchthaven. Langs deze polderlinten liggen verschillende functies behorende bij de luchthaven, zoals loodsen, parkeerplaatsen en de marechaussee. Tevens zijn er langs het polderlint nog plekken met een enkele historische boerderij. Het oorspronkelijke karakter met lintbebouwing is op meerdere plekken verdwenen. Wel zijn er zichtlijnen, open stukken en waterstructuren die nog terugverwijzen naar het oorspronkelijke agrarische karakter.

Ten slotte lopen er verschillende polderlinten langs de landingsbanen. Hier is het agrarische karakter, en de lintbebouwing vaak nog terug te vinden. Wel brengt de nabijheid van de landingsbaan beperkingen met zich mee bij het toestaan van functies en bomen langs de polderlinten.

Schiphol

De landingsbanen en bijbehorende bebouwing van Schiphol beslaat een groot deel van de gemeente.

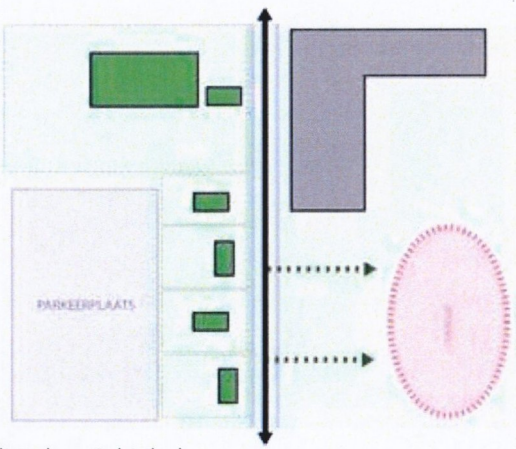

Polderlint door Schiphol

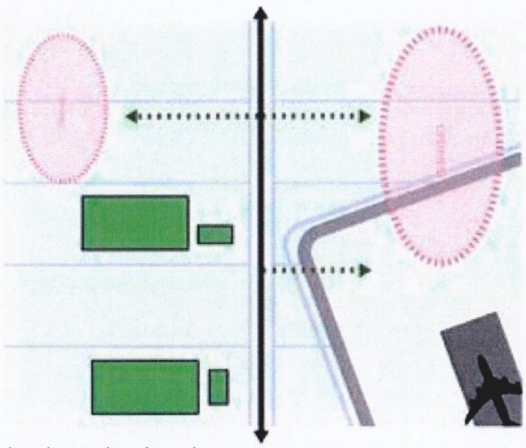

Polderlint langs landingsbaan

Polderlint door Schiphol

Polderlint langs landingsbaan

Kenmerken polderlint langs Schiphol

- Polderlinten lopen langs of gedeeltelijk over het terrein van de luchthaven
- Langs de polderlinten zijn verschillende functies, behorende bij de luchthaven, te vinden. Dit betreffen grote gebouwen, zoals een kazerne, maar ook kleinere lintbebouwing. Verder zijn er grote parkeervelden te vinden.
- Polderlinten langs de landingsbanen hebben een veelal agrarisch karakter.
- De waterstructuren zijn veelal behouden. De typerende bomenrijen zijn vaak verdwenen.
- De bebouwingsdichtheid varieert doordat er een verscheidenheid aan functies langs het lint gevestigd is. Er zijn loodsen te vinden, kantoorpanden, parkeervelden en enkele open agrarische gebieden. Bij het open agrarisch gebied zijn er nog doorzichten te vinden.
- Doordat de bomen zijn verdwenen is er sprake van een zeer grote open ruimte rondom Schiphol. Vanaf de polderlinten en andere infrastructuur, zoals de Driemerenweg, is deze openheid heel goed ervaarbaar.
- Er zijn langs het polderlint meerdere grote parkeervelden te zien. Op enkele plekken wordt er ook in de bermen geparkeerd.

8. Recreatiegebieden

Samen met de groei van de woonkernen zijn er steeds meer recreatiegebieden aangelegd. Deze gebieden, met een vaak groen karakter, hebben een effect op de polderlinten. Parkgebied Spaarnwoude bestaat uit terreinen voor dagrecreatie met omliggende recreatieve parken, bossen, landgoederen en weidevogelgebieden. Alle noordelijke polders en een deel van de westzijde van de Haarlemmermeerpolder is in beheer bij het Recreatieschap Spaarnwoude. PARK21, gelegen tussen Hoofddorp en Nieuw-Vennep is nog in ontwikkeling.

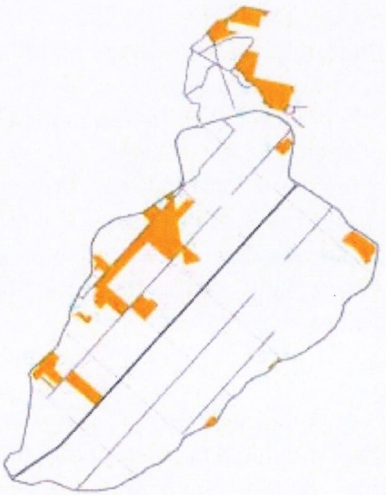

Recreatiegebieden

Bij de grootschalige uitbreiding van de kernen werden er ook meerdere recreatiegebieden aangelegd.

Ruimtelijke invloed op het polderlint

Daar waar de recreatiegebieden bestaan uit opgaande en dichte beplantingen is de karakteristieke beleving van het open landschap niet meer aanwezig. Het beleven van groene bosachtige zones is hiervoor in de plaats te komen. In de Haarlemmermeerpolder zijn oorspronkelijke kenmerken, zoals de waterstructuren en bomenrijen vaak behouden. In de agrarische weidevogelgebieden in de noordelijke polders is de beleving van de openheid goed ervaarbaar. Aan de zijde van Houtrak wordt het beeld wel door opgaande beplantingen bepaald. Het groene karakter van deze recreatiegebieden zorgt ervoor dat de polderlinten een groen karakter hebben.

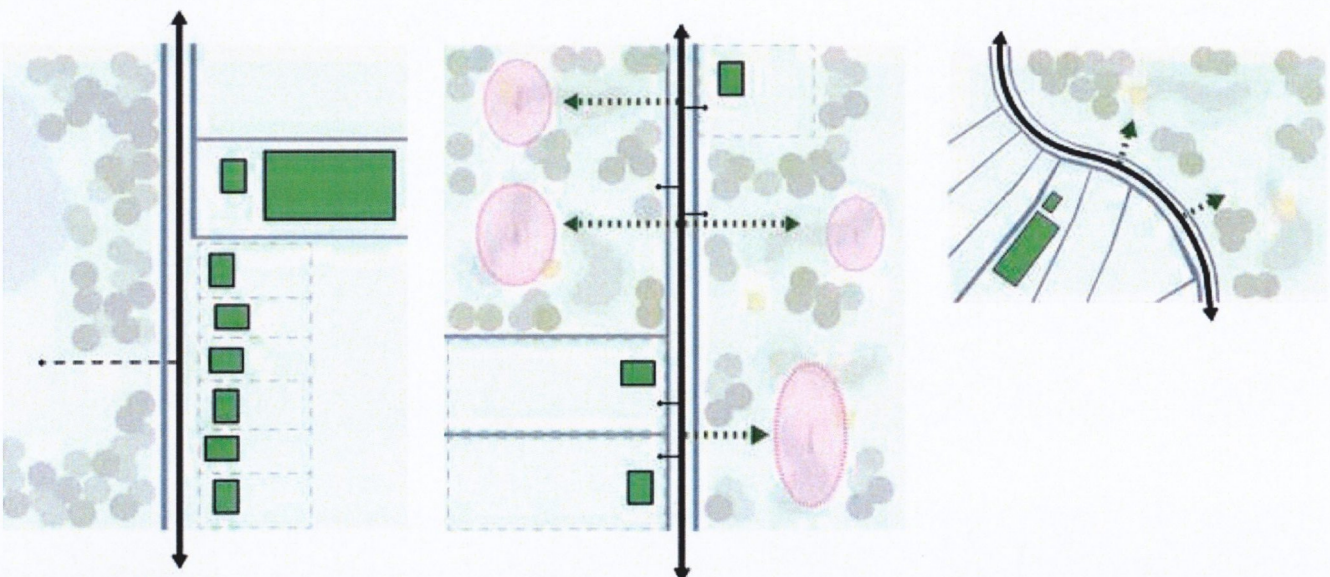

Recreatiegebieden aan het lint

Polderlint golfbaan

Polderlint aan recreatiebos

Polderlint aan golfbaan

Recreatieve netwerken

Naast de functie voor autoverkeer vervullen de polderlinten ook een belangrijke functie voor het fietsverkeer, zowel voor het dagelijkse woon-werk-schoolvervoer, maar ook voor recreatie. Met name aan de westzijde van de Haarlemmermeerpolder is veel recreatief gebruik van de polderlinten. Alle polders hebben een recreatief netwerk, zie ook in Hoofdstuk 6.1 de gebruiksfunctie ontsluiting voor recreatief verkeer. Er zijn losliggende recreatieve paden, zoals fietspaden en ruiterpaden te vinden. Daarnaast zijn er ook veel recreatieve netwerken die over de rijbaan lopen.

De meeste polderlinten hebben een recreatieve route over de rijbaan of een fietsstrook. Tevens zijn er meerdere polderlinten waarbij er een losliggend fietspad naast het polderlint te vinden is. Daar waar het polderlint langs een recreatief gebied loopt, en het aansluiting heeft op dit gebied, heeft het lint een kans om recreatief te worden. Dit geldt bijvoorbeeld voor de polderlinten langs PARK21 en het Haarlemmermeerse bos.

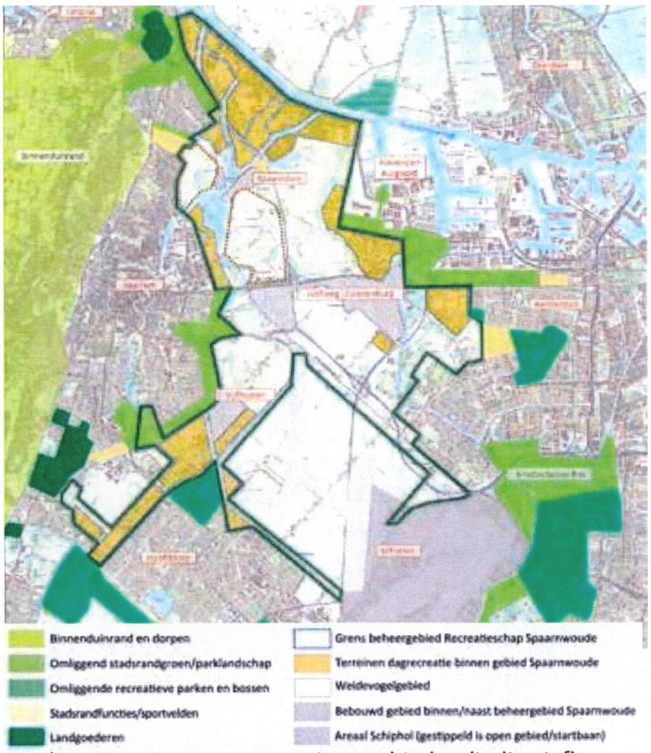

Huidige situatie groen-recreatieve gebieden (indicatief)

Recreatieve netwerken

Polderlinten maken veelal onderdeel uit van een recreatief netwerk. Dit netwerk loopt over de rijbaan of er is een losliggend fietspad te vinden. Daar waar het polderlint recreatieve netwerken kruist ontstaat een kans voor een recreatieve functie

8. Ontwikkelcriteria in bestaand beleid

8.1 Haarlemmermeerpolder

Over de toekomst van de linten is al veel geschreven in allerlei gemeentelijke visies en ruimtelijke kaders. In deze documenten is veelal het uitgangspunt dat de polderlinten een belangrijk onderdeel zijn van de ontstaansgeschiedenis van Haarlemmermeer. Samen met de vaarten en tochten vormen zij het raamwerk van Haarlemmermeer waarlangs boerderijen zijn gevestigd en kernen en bedrijven zijn ontwikkeld.

De polderlinten worden in de visies nog altijd als belangrijke schakels gezien in de ontsluiting van die kernen en het agrarisch gebied. Daarbij wordt in de visies ook waarde toegedicht aan het gebruik van de polderlinten voor fietsers, aan de beleving van de boerderijen en de erven, de verkaveling van het agrarisch gebied en de grootschalige openheid van de polder die nog op verschillende plekken vanaf de polderlinten goed zichtbaar zijn. Verder worden de lange loodrecht op elkaar staande lijnen, de typerende bomenrijen langs de polderlinten en smalle profielopbouw in veel visies genoemd als belangrijke elementen van de polderlinten.

Kortom, de polderlinten worden in de visies van de gemeente gezien als belangrijke landschappelijke elementen en daarom gekoesterd. Alle visies en ruimtelijke

Beleidsaspecten langs de polderlinten

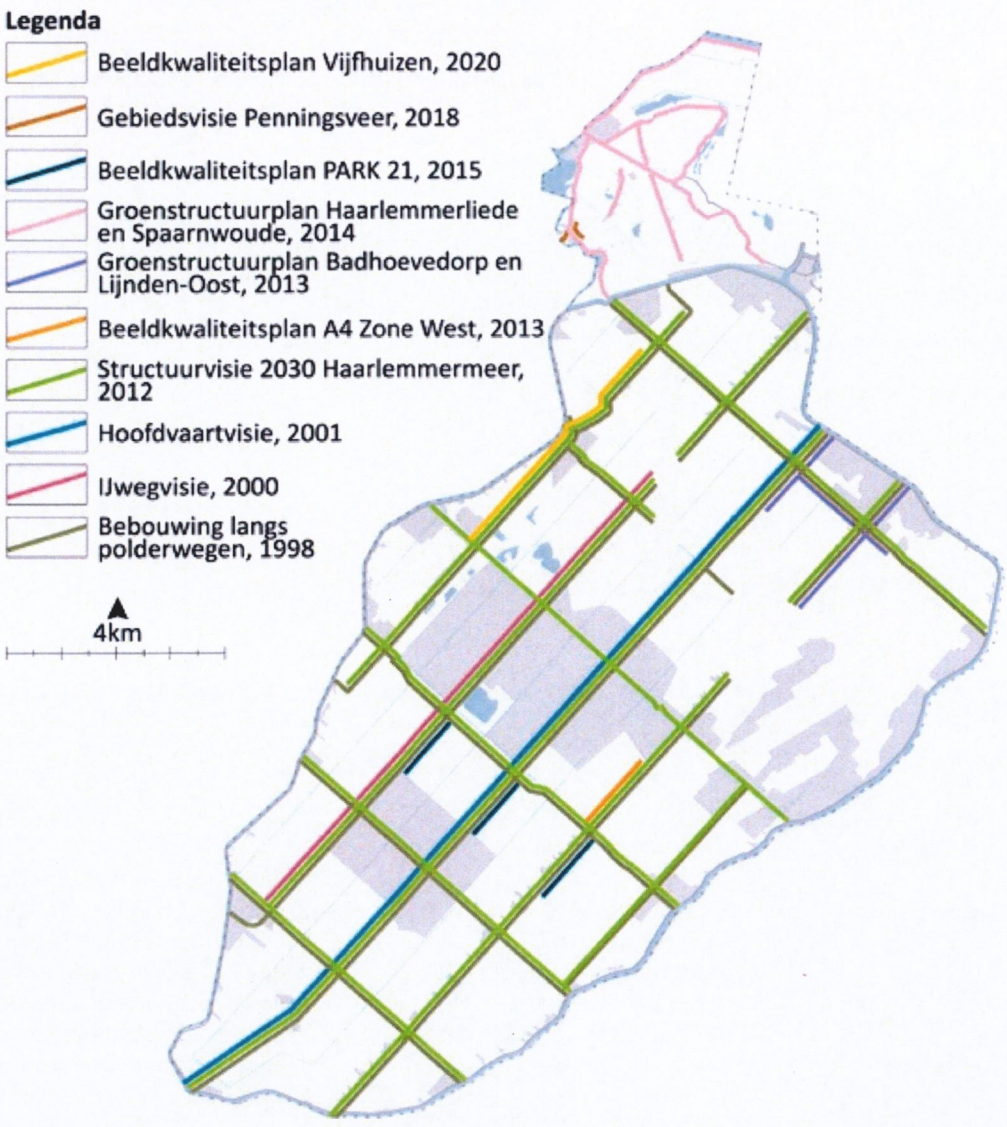

kaders geven dan ook richtlijnen of criteria mee voor de toekomst van de polderlinten.
Een weergave van alle visies en ruimtelijke kaders is verwerkt in een los document dat bij het opstellen van het ruimtelijk kader zal worden gebruikt. Onderstaand een overzicht van de belangrijkste punten.

De richtlijnen voor de toekomst in de bestaande visies van de gemeente zijn:

Haarlemmermeer:
- Behoud de beleving van de polderstructuur en het landelijke karakter, de doorzichten, de bomenrijen;
- Behoud de functie voor het landbouwverkeer. Bij herinrichting wordt rekening gehouden met landbouwverkeer, zonder dat dit ten koste mag gaan van het karakteristieke profiel van de polderwegen. Polderwegen worden niet zonder meer verbreed ten behoeve van landbouwverkeer. Aanleg van 'rammelstroken' en indien noodzakelijk uitwijkhavens (zoveel mogelijk gecombineerd met bestaande uitritten) is mogelijk. Bij plaatsing van bijvoorbeeld bomen, lantaarnpalen of bebording wordt rekening gehouden met (de breedte van) landbouwverkeer;
- Ontwikkel de recreatieve waarde door meer ruimte te bieden voor langzaam verkeer op de polderlinten, herstel van de monumentale kwaliteit van de Hoofdvaart, de aanleg van achterweteringen in het kader van de wateropgave, ruimte voor nieuwe functies op rustig gelegen kavels, afstanden in acht te nemen van de bebouwing ten opzichte van de polderlinten, richtlijnen voor de inrichting van de erven, waardevolle boerderijen herbestemmen en bijdrage van de groenstructuur langs de polderlinten aan de biodiversiteit.
- Versterk de biodiversiteit. De Natuurvisie (concept) geeft als streefbeeld voor de oude polderlinten dat er een lommerrijk geheel ontstaat, van grote bomen, hagen, heggen, struiken en kruiden. Niet alleen vlak langs de weg, maar ook achter de bermsloot (zie ook H 6.6. Ecologie). De oude boomgaarden zijn grotendeels in ere hersteld of opnieuw aangelegd, en de erven zijn allen voorzien van een groene omwalling van bomen, struiken en kruiden. Gemeentelijke bermen en waterlopen van het Hoogheemraadschap worden ecologisch beheerd en bieden de ruggengraat voor de agrarische biodiversiteit. Veel polderwegen hebben in 2040 aan minimaal één zijde een ecologisch beheerde grasberm waarin een divers assortiment inheemse bomen staat of de berm bevat een haag van inheemse bloeiende struiken. De bermen vormen zo een voedselbron voor insecten en bieden dekking aan kleine zoogdieren en vogels;
- Voorkomen: dat de oost west georiënteerde polderlinten een gebiedsontsluiting functie krijgen.

Ook de Leidraad voor Landschap en Cultuurhistorie van de provincie Noord-Holland geeft ontwikkelprincipes mee voor de polderlinten. Het poldergrid van vaarten, tochten, polderwegen en de boombeplanting is daarvoor het uitgangspunt. Ontwikkelprincipes voor de ruimtelijke kwaliteit met betrekking tot de polderlinten zijn:
- Versterk het poldergrid: Houd bij de inpassing van ruimtelijke ontwikkelingen rekening met de bestaande kenmerken van de polder: vaarten, tochten, noord-zuid en oost-west georiënteerde polderlinten en het onderliggend verkavelingspatroon. Aanvullingen op deze structuur moeten kwaliteit toevoegen;
- Accentueer het verschil tussen het poldergrid en de bovenlanden (restanten veengebied): Houd de overgang tussen bovenlanden en poldergrid herkenbaar en beleefbaar (denk aan de verschillen in verkaveling, hoogteverschillen, gestuwde waterhuishouding en grondgebruik).
- Respecteer het verschil tussen de noord-zuid georiënteerde polderlinten en de oost-west georiënteerde polderlinten: Situeer eventuele ruimtelijke ontwikkelingen aan de polderlinten en houd de oost-west georiënteerde polderlinten juist vrij van bebouwing. De noord-zuid georiënteerde polderlinten worden gekenmerkt door boerenerven, eenzijdige laanbeplanting en sloten langs de weg. Een oost-west georiënteerd polderlint wordt gekenmerkt door een naastgelegen tocht, laanbeplanting tussen de tocht en de weg en heeft (op een paar uitzonderingen na) nauwelijks bebouwing;
- Hou het zicht op de historische gemalen De Lynden, De Cruquius en De Leeghwater vrij: plaats in de nabijheid van de gemalen geen elementen die afbreuk doen aan de dominantie in beeld van het gemaal. Zorg voor vrij zicht vanaf gemalen naar de Hoofdvaart/Kruistocht en vice versa.

8.2 Noordelijke polders

Ook in de noordelijke polders vormen de dijken prominente ruimtelijke dragers in het veenlandschap. De historische dijklinten zijn essentieel voor het landschap en het landelijke karakter van dit gebied.
Over de toekomst van de dijken geeft de 'Structuurvisie 2035. Samen naar een groene, duurzame en economische sterke gemeente in 2035' (2012) nog niet veel houvast. De structuurvisie is globaal gericht op het behoud van de landschappelijke en natuurwaarden en de groene en kleinschalige gemeentelijke identiteit: een centraal metropolitaan parklandschap. Daartoe dient de bereikbaarheid naar dit parklandschap en de interne infrastructuur voor langzaam verkeer te verbeteren.

Het 'Groenstructuurplan gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude , Ruim baan voor groen!', (2014) werkt de Structuurvisie 2035 concreter uit voor de dijken. Het groenstructuurplan gaat daarbij uit van de waterkerende werking, de ontsluitende functie voor de woonlinten en het functioneren als onderdeel van de openbare ruimte in de woonlinten. Daarnaast is de beleving van het landschap vanaf de dijken een belangrijke waarde.

Het groenstructuurplan geeft de volgende ontwikkelingsrichtingen mee voor de dijken in de woonlinten:
Algemeen:

- Behoud de historische uitstraling van de dijken en het groene landschappelijke karakter van de bewoonde dijklinten door gerichte aanplant van hagen (op de dijken zelf zijn bomen ongewenst, zij kunnen namelijk het dijklichaam verzwakken);
- Versterk de landschappelijke identiteit en het verblijfskarakter van de historische dijklinten met hagen in de binnenbochten van de dijk;
- Behoud genoeg plekken voor auto's om elkaar te passeren. Die plekken moeten lang genoeg zijn en duidelijk zichtbaar.

In de woonkernen

- **Spaarnwoude**: Koester de bestaande populieren, kastanjes en linden in de bermen langs de Kerkweg en versterk de landschappelijke eenheid van Spaarnwoude met de Koningshoeve door het aanbrengen van gelijksoortige beplanting langs een deel van de Kerkweg vanaf de kern van het buurtschap tot aan het viaduct;
- Versterk de sfeer van het buurtschap door de Kerkweg tussen de Koningshoeve en de kerk eenzijdig te beplanten met essen of eiken. De bulderende grootschaligheid van de A9 wordt daardoor van het buurtschap geweerd;
- Versterk de sfeer van het buurtschap door tegenover de erven aan de Kerkweg meidoorn- of veldesdoornhagen te planten. Dat kan ook een aangepast rijgedrag van automobilisten uitlokken;
- **Haarlemmerliede**: De dijk is de openbare ruimte van het dorp. Richt de Liedeweg in als groene landschappelijke verblijfsruimte door het wegbeeld meer een erf-uitstraling te geven en de weg optisch te versmallen met stukken haag langs of tegenover aanliggende erven. Versmal daarmee visueel het dijkprofiel om een rustiger rijgedrag uit te lokken. Beplant de binnenbochten met hagen van voornamelijk liguster- en beukenhagen gekoppeld aan de erven aan de dijk;
- **Spaarndam**:
- **Inlaagsedijk: zorg voor een landschappelijke afronding naar de polder door een beplanting** van knotwilgen langs de waterkant en appel- en perenboompjes in het dijktalud. Dit levert behalve een leuk wandelpad ook een mooier beeld vanuit de polder op.
- De Ringweg is de ruggengraat van Spaarndam. Voor het toekomstbeeld zijn drie delen te onderscheiden:
  - vanaf het viaduct tot voorbij sportvelden: maak van al de bermen, parkeerplaatsen en velden één grote gemeenschappelijke multifunctionele boomweide waarbinnen o.a. geparkeerd kan worden;
  - vanaf de sportvelden tot aan de basisschool: versterk dit deel tot 'dorpsdreef' met ruime gazons en boomgroepen;
  - van de St. Adalbartusschool tot aan de dijk met de Zijkanaal C Weg: vorm de Ringweg hier om tot langgerekt dorpsplein op z'n Spaarndams.
- Penningsveer: Versterk het karakter van de Lagedijk met knotwilgen.

Verder beschrijft de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018 (Provincie Noord-Holland) dat de Spaarndammerdijk, Houtrakkerweg en de Ringweg onderdeel zijn van de oude IJdijken. Zij vormen een beeldbepalende structuur in het polderlandschap door hun continuiteit. Door de steilheid van het dijkprofiel en de hoogte van de dijken verheffen zij zich boven het maaiveld uit en zijn ze goed herkenbaar in het omliggende veenlandschap. De recreatieve betekenis van deze dijken is in de loop van de tijd toegenomen en ze worden steeds belangrijker voor de landschappelijke beleving als continue linten in een versnipperd landschap. De Spaarndammerdijk vormt bijvoorbeeld een belangrijke recreatieve structuur vanuit Amsterdam richting Spaarnwoude. Deze oude IJdijken zijn deels beschermd op basis van gemeentelijke monumentenverordeningen.

Ambities, kansen en ontwikkelprincipes voor de toekomst van deze dijken zijn volgens de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie:

- Behoud: de continuïteit van de dijken (voorkom zoveel mogelijk nieuwe doorsnijdingen), het bestaande dijkprofiel, de samenhang van het dijklichaam met de buitendijkse landen en het oude tracé en 'braken', de open zones aan weerszijden van de dijk voor de herkenbaarheid van de dijk, bij de bebouwing de doorzichten naar het achterliggend open landschap, houdt de dijk vrij ophogingen, plaats de beplanting op enige afstand tot de dijk zodat het verloop van het tracé zichtbaar blijft.
- Versterk: de herkenbaarheid van de dijk en de samenhang tussen dijklichaam en bebouwing, de recreatieve functie van de dijken. Ontwikkel de dijk als ecologische schakel. Versterk het visueel contact vanaf de IJdijken met het Noordzeekanaal.

8.3 Archeologie en de polderlinten

In 2020 is er nieuw archeologiebeleid voor de Gemeente Haarlemmermeer opgesteld. Archeologie is deel van een integraal erfgoedbeleid dat de balans tussen **beschermen en benutten zoekt. Dit is ook in het kader van de Omgevingswet 2022 belangrijk, waarin identiteit** aan de basis staat van de omgevingsvisie. Archeologisch onderzoek wordt volgens een vaste methodiek uitgevoerd op plekken waar een bodemverstoring gepland is en waar archeologische waarden in de bodem worden verwacht.

In een nieuwe polder zoals de Haarlemmermeerpolder is de verwachting voor vondsten laag. In de Huigsloterpolder, het oud eiland Abbenes, ingepolderde stukken oud land en het veenweidegebied van Haarlemmerliede en Spaarnwoude daarentegen is de waarschijnlijkheid om overblijfselen uit het verleden te vinden veel groter. Zowel de historische kern van het dorp Spaarnwoude als ook van Halfweg en Haarlemmerliede **zijn van hoge verwachtingswaarde, evenals de forten** en hun omgeving. Maar ook langs de polderlinten in het buitengebied is de waarschijnlijkheid voor archeologische vondsten redelijk hoog. **De dijken (Inlaagse-, Spaarndammer-, en Lagedijk) hebben allemaal de hoogste archeologische verwachtingswaarden en ook** in aangrenzende weilanden zijn middeleeuwse huisplaatsen vastgesteld. Dit betekent dat bij plannen aan en nabij de polderlinten vooraf onderzoek moet plaatsvinden in hoeverre archeologische uitgravingen nodig zijn of de plannen zo aangepast kunnen worden dat de mogelijke vondplaats niet verstoord wordt.

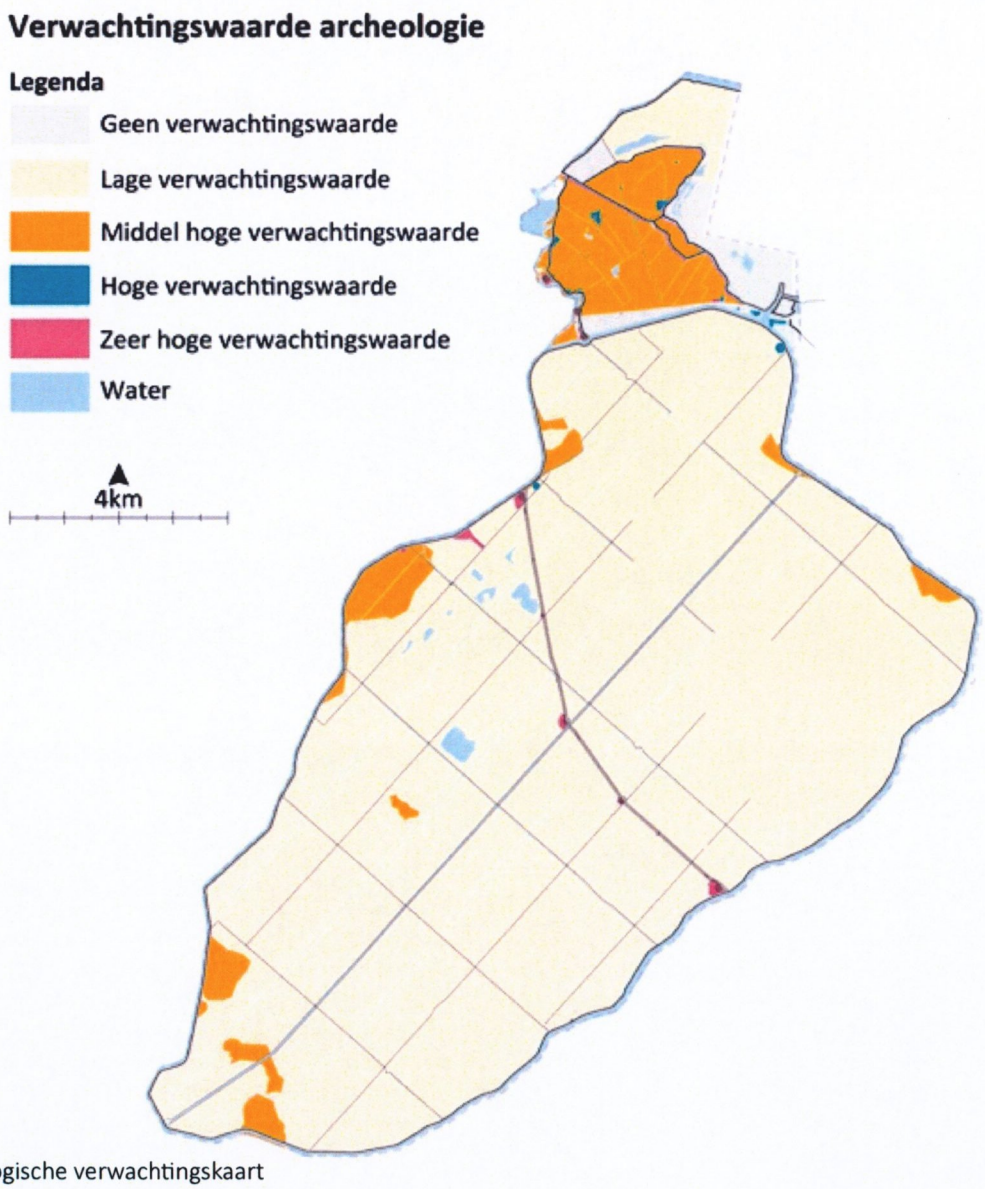

Archeologische verwachtingskaart

Monumenten
De Spaarndammerdijk is gemeentelijk monument.
Tevens liggen er langs de polderlinten verschillende boerderijen die rijks -of gemeentelijk monument zijn.

Monumenten langs de polderlinten

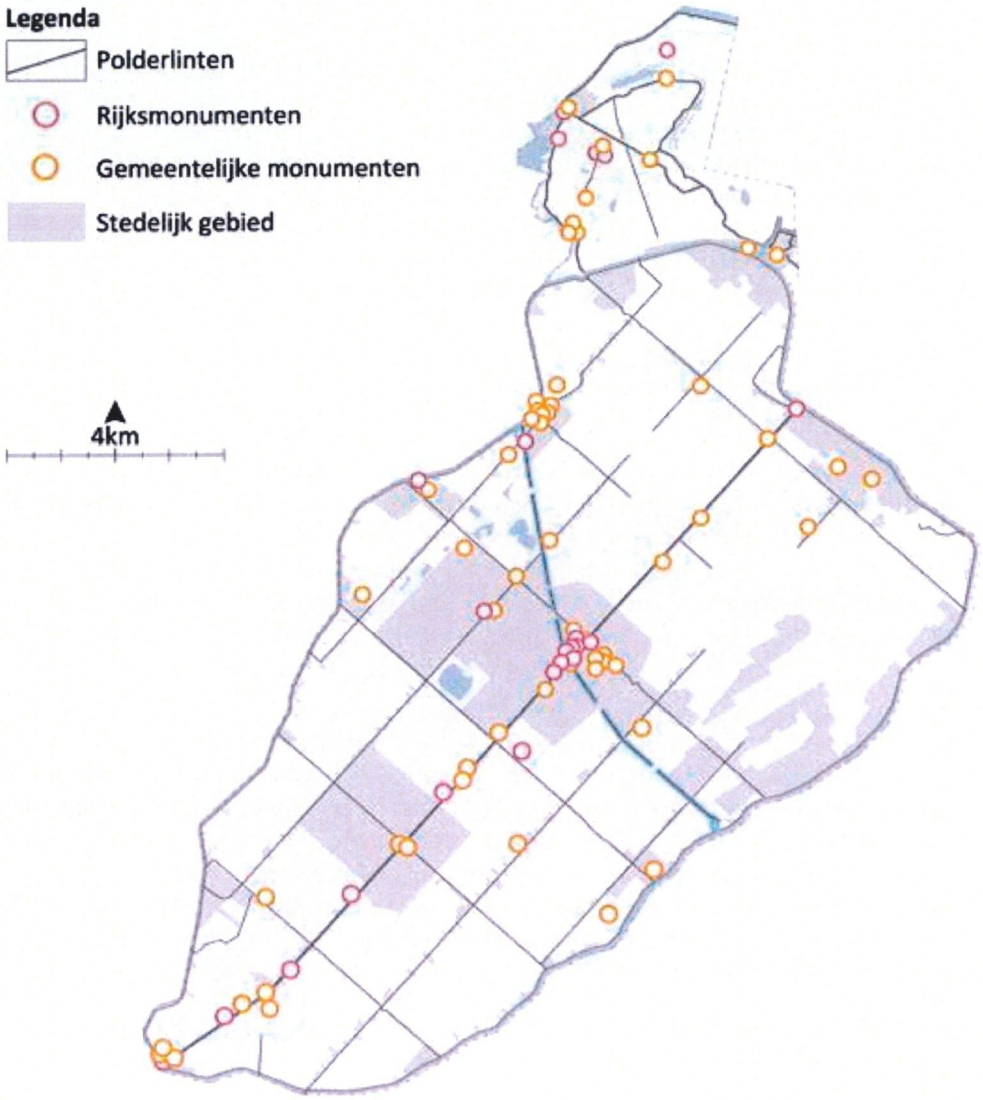

9. Polderlintportretten

Om een goed beeld te krijgen van de waarden van de polderlinten nu en in de toekomst heeft het Podium voor Architectuur gesprekken gevoerd op verschillende locaties in de polder met mensen die aan de linten wonen of werken. Het gesprek ging over de betekenis van de polderlinten, waar hechten zij aan en hoe kijken zij tegen de ontwikkeling van de polderlinten aan. In de apart toegevoegde bijlage zijn alle verhalen in de vorm van polderportretten uitgeschreven.

Het algemene beeld is dat de polderlinten behouden en herkenbaar moeten zijn. Zij geven het verleden weer, en dat is belangrijk voor nu en voor de toekomst. Er wordt een duidelijke boodschap gegeven: er moet vanuit de gemeente een ontwikkelingsrichting worden neergezet. De ontwikkeling moet een dynamisch kleinschalig karakter hebben en kunnen meegaan met de ontwikkelingen van de tijd. De verhalen geven samen het volgende beeld:

Het verhaal van de polder moet je kunnen blijven ervaren

De polderlinten geven de identiteit van de polder nog weer, ze zijn open en groen. Het is een stukje historie dat mensen niet kwijt willen. Aan de kop van de linten de gemalen Lijnden, Leeghwater en Cruquius, zij horen bij de historie van het gebied. Samen met de bomenrijen, boerderijen en de verkaveling vertellen zij het verhaal van het ontstaan en de ontwikkeling van de polder. De eerste boeren waren pioniers van de polder, zij zijn een verbeelding van de migratie, een multiculturele broedplaats. Polderjongens groeven met de hand greppels en sloten. De afstanden waren voorheen enorm, de trekpaden waren onbegaanbaar, er was nog geen asfalt.

Alle bebouwing hoorde vroeger bij de boerderij, vroeger werkten er 10-15 mensen op de boerderij, het waren dorpjes op zich. De boerderijen werden bewoond van generatie op generatie.
Door de tijd heen is er wel het een en ander veranderd. Het gebied evolueert, we evolueren ook meer naar behoefte, het karakteristieke agrarische verdwijnt. Door Schiphol en bedrijfsterreinen zijn linten afgekapt, doodlopend geworden en boerderijen verdwenen en verplaatst. Ook zijn er veel bomen gekapt. In deze snel veranderende polder moet je het verleden de ruimte geven. En we moeten meebewegen met de tijd. Dit is agrarisch gebied, maar er is haast niets agrarisch meer aan. De oorsprong is het verhaal. Dat is voor de jeugd en de toekomst heel belangrijk: terug naar de oorsprong met behoud van herkenbaarheid. Ruimtelijkheid, doorkijken, bereikbaarheid, dat is belangrijk voor de toekomst. Het landelijke, de polderlinten moeten zichtbaar zijn, en bewaard blijven. De boerderij moet altijd zichtbaar blijven vanaf de weg.

Variatie en diversiteit in beleving en gebruik

De grote variatie en diversiteit is kenmerkend. De schoonheid zit hem in contrasten: een meneer die naar zijn landje gaat naast een ontzettend groot magazijn. Je hebt er van alles, stilte en vliegtuigen, zwanen, vleermuizen en de boer oogst zijn gewassen. Ook schoenendozen en kantoorpersoneel, schapen en fruitgaarden. De omgeving is heel contrastrijk, micro en macro komen bij elkaar. De polderlinten ontsluiten en omsluiten. Het is duidelijk dat je de seizoenen ziet, dat is best interessant. En Schiphol met een eigen beleving blijft leuk en intrigerend. Het beweegt altijd en in de avond altijd lichtjes, het heeft wel iets, dat is juist zo bijzonder, het is open, weinig bebouwing. Juist in die verscheidenheid en dynamiek ligt de kwaliteit.
Een belangrijke waarde zit hem in het beleven van de overgangen van het landschap. De afwisseling tussen stukje open en stukje bebouwd. Als je fietst kun je nog ver kijken met uitzicht op groen, er komt geen eind aan. Je kunt oneindig ver lopen of fietsen, ervaren van "ben ik er nou nog niet?" En altijd wind met tegen wind ervaar je de lengte, met de boerderijen erlangs, dat samen bepaald de beleving. Die tussenruimtes zijn belangrijk, de zichtlijnen.

Het is kunstmatig, maar toch is het heel eigen en natuurlijk. Handig, dat grid, met hardlopen weet je precies het is 2/3 kilometer.
Ook de beplanting is belangrijk. Populieren horen bij de polder, en als ze vervangen moeten worden, gewoon weer terug planten. De groene linten behouden, dat is goed voor de herkenbaarheid. Het houden van het groene effect, dat is belangrijk. Juist de afwisseling tussen groen en industrie is mooi.

De mooiste plekken liggen ten zuiden van Nieuw-Vennep, richting Abbenes en Kaagdorp, daar is het nog het originele van Haarlemmermeer. Wat open moet blijven moet open blijven. Juist tussen de verschillende bebouwingen aan de linten, de ruimte tussen de boerderijn en de schuren. Door Schiphol zijn er nog open stukken, zorg dat dat ook open blijft. Dus ook geen bergen dozen onder de aanvliegroutes. Hou het open.

Echt hollands landschap: Haarlemmerliede, Spaarnwoude, Spaarndam

Dit is echt een ander gebied dan de grote Haarlemmermeerpolder. Het is nu een slagenlandschap, een boerengebied, buitengewoon prettige omgeving. Het is hier een oude strandwal, de veenriviertjes monden indertijd allemaal uit in het Oer-Y. De Spaarndammerdijk was de dijk die het hele achterland veilig hield. De dijk heeft heel veel hoge waterstanden tegengehouden, en er zijn ook delen regelmatig weggespoeld, zoals de Grote Braak bij Halfweg en een kleinere braak bij Spaarnwoude.

Een groot deel is in de jaren zestig ontpacht en is nu voor een groot deel recreatieschap geworden. Evenwijdig aan de dijk liggen ook paden en je zie ziet kikkers, een stier, een lepelaar. De Stompetoren is belangrijk voor het dorp. De sociale component is hier heel belangrijk. De identiteit van elk klein dorpje is belangrijk. Er is een redelijk fietscircuit, door de polder en er zijn bankjes neergezet. De lijnen door het landschap, de openheid en de ruimtelijkheid, daar gaat het om. Het is fijn om de dijken te behouden, je hebt mooi uitzicht over het land. De maatvoering is heel erg belangrijk. Omdat het landschap zo vlak is, zie je alles, zoals de datacenters bij het Rottepolderplein.

Toekomst voor de boerderijen en erven

De boerderijen tonen een tijd die is geweest, maar het moet geen museumpark worden. Laat de oorspronkelijke boerderijen goed zien. Maak van enkele boerderijen een beschermt polderzicht. Maak keuzes. Stel bijvoorbeeld als voorwaarde voor behoud dat de boerderij voor 1950 gebouwd is. Als je de boerderijen in stand wil houden moet je een goede bestemming geven, dan gaat het platteland ook weer leven. Geef de boerderijen nieuwe kleinschalige functies zoals wonen (tiny houses, landgoederen, wonen voor starters), zorg, sport, moestuin voor gezamenlijk gebruik of cursussen over boerenland zodat de geschiedenis niet verloren gaat.

Bebouw de erven, laat tussenruimtes leeg, behoud open ruimten, maak het kleinschaliger. Voeg boerderijen toe, met bijvoorbeeld een restaurantje met hollands eten of een picknick weide.
Geef een goede leidraad, tot zover mag je gaan. Help de ondernemers met een nieuw verdienmodel, het verkopen van hun bedrijf, met een nieuwe betekenis geven aan de locatie. Faciliteer het recreatief gebruik. Je moet ook durven zeggen, nu is het genoeg, niet meer bouwen. Help bedrijven als er in de omgeving nieuwe ontwikkelingen zijn.

Toekomst voor de polderlinten

Het is historie dat je niet kwijt wilt. Zonder verleden geen heden. Het was ooit een heel functionele invulling van de landbouwgrond. Nu zeggen we dat de stad en de omgeving leefbaar moet zijn. Maar misschien gaat het wel meer om het ervaren van de polder, de weidse vergezichten, dat je de natuur beleefd. We moeten het multidisciplinair insteken. De toekomst vraagt om innovatie en verschuiving van functies in de verschillende gebieden. De oude stijl vasthouden en een mooie mix maken van oude dingen en Haarlemmermeer laten herleven.
Maak gebruik van de kracht en kennis van ondernemers en oorspronkelijke bewoners. We moeten naar nieuwe ontwikkelingen toe, en dat moet de gemeente meenemen in de plannen. Landbouw is over een aantal jaar over. Houdt niet halsstarrig vast aan wat er is. De toekomst van de polderlinten hangt af van wat je er wel of niet mag.

Laat de bomen terugkomen, geef weer stukken terug aan de natuur. Laat de polderlinten als verbinding naar het centrum doorlopen. Maak een wandelpad evenwijdig aan de polderlinten voor hardlopen of hond uitlaten. En maakt pauzeplekken en bestemmingsplekken, kleinschalige locaties langs de polderlinten waar je kunt afstappen en een verhaal kunt halen, die zorgen voor levendigheid. Varieer meer buiten het grid, maak ook kronkelige dingen, dan ervaar je meer perspectieven. Ontwikkel een verdienmodel voor landschapsbeheer. Maak op een slimme manier gebruik van de natuur, versterk de biodiversiteit, opvang piekbuien op een natuurlijke manier. Laat het landschap niet afhangen van het type ondernemerschap maar van het landschap en de doorgetrokken lijnen.

De Hoofdvaart kan meer worden gebruikt

Er ligt een prachtige Hoofdvaart, maar we doen er niets mee. Vroeger waren er kano's, gingen we vissen en maakten we vlotten. De Hoofdvaart functioneert nu niet maar je kunt er wel wat mee. Alleen de lengte al, dat is best een ervaring. Subborden, kanoplekken, terrasjes, zeker nabij het centrum. Af en toe is er wel op geschaatst, en 1 of 2 keer Sinterklaas. Er mogen best meer activiteiten komen, meer terras, meer publiek. Het is fijn dat je dan ergens naar kunt kijken. Stel je voor dat je met opblaasbootjes erop mag, kleine kinderen die spelen, steigers en vlonders, dan kun je er ook even gaan zitten, picknicken. Of suppend naar school.

De Hoofdvaart is gewoon een mooi ding. Plant de bomen terug, laat de Hoofdweg zien. Populieren horen bij de polder, en als ze vervangen moeten worden, gewoon weer terug planten. Het enige waar de Hoofdvaart niet zo fraai in is, is waar de bebouwing te dicht op de Hoofdvaart staat. Je kunt er beter groene tunnels van bomen van maken. Aan beide kanten van de weg bomen.

10. Authenticiteit Polderlinten

10.1 Authenticiteit van de polder

Met dit onderzoek is de ontstaansgeschiedenis, ontwikkeling en eigenschappen van de polderlinten in beeld gebracht. Daarbij blijkt uit de polderlintportretten, het advies van de PARK en de bestaande visies dat het blijvend kunnen ervaren van de polderlinten essentieel is.

Op basis van dit onderzoek kunnen we concluderen welke herkomstwaarde de polderlinten nu nog hebben. Welke lintonderdelen zijn nog authentiek en gaaf? Daarvoor gaan we uit van de periode rond 1950. Rond deze tijd was er sprake van het optimaal aanwezig zijn van het polderlint-ensemble: smal wegprofiel – bomenrij – boerderijen – doorzichten. Het beeld in deze tijd is als volgt:

- Na het aanplanten van de bomen volgens het plan van de Heidemij is het stramien van 2x3 kilometer zichtbaar aanwezig.
- De meeste boerderijen zijn gevestigd, tussen de boerderijen is sprake van open ruimtes. Langs de oost-west georiënteerde polderlinten is vrijwel geen bebouwing aanwezig. Onderdeel van de boerderijen zijn de aanwezige erfbeplantingen.
- De wegen hebben allen een smal profiel, er was nog geen sprake van drukke automobiliteit en fietspaden.
- De polder is open, de bomen zorgen voor herkenbaarheid aan het 2x3 km stramien en de belijning van de Ringdijk is duidelijk ervaarbaar. Ook de polderlinten in de noordelijke polders zijn als verhoogde lijnen zonder beplanting in het landschap herkenbaar.
- Vanaf de linten is de Stelling van Amsterdam met de forten en Geniedijk duidelijk herkenbaar.

Herkomstwaarden boerderijen (ca. 1950)

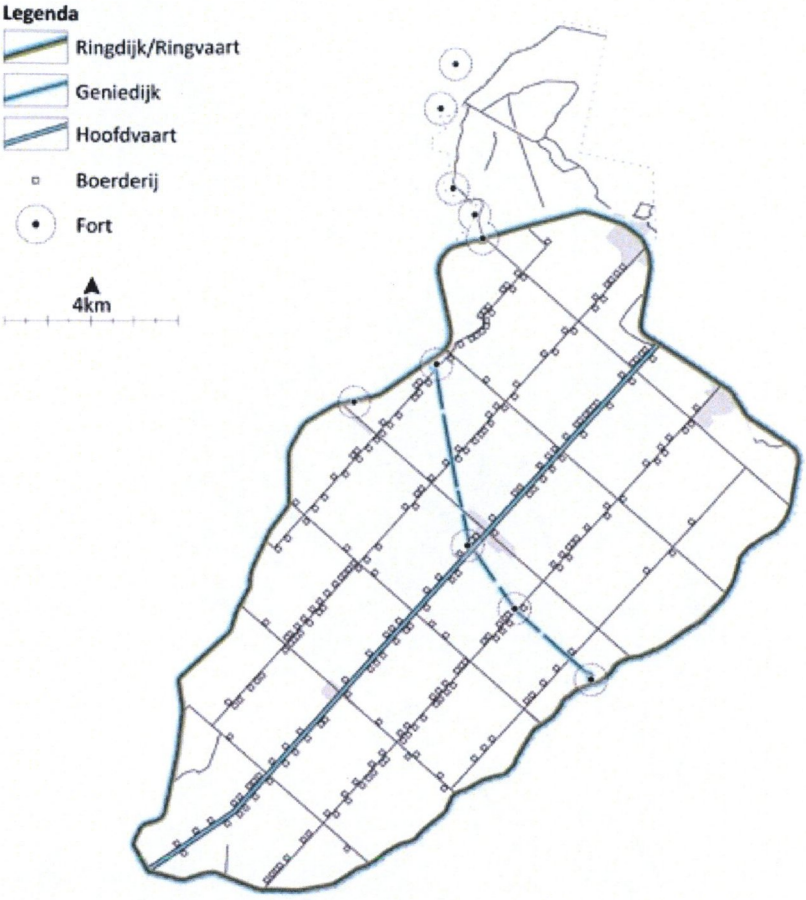

Restanten herkomstwaarden boerderijen

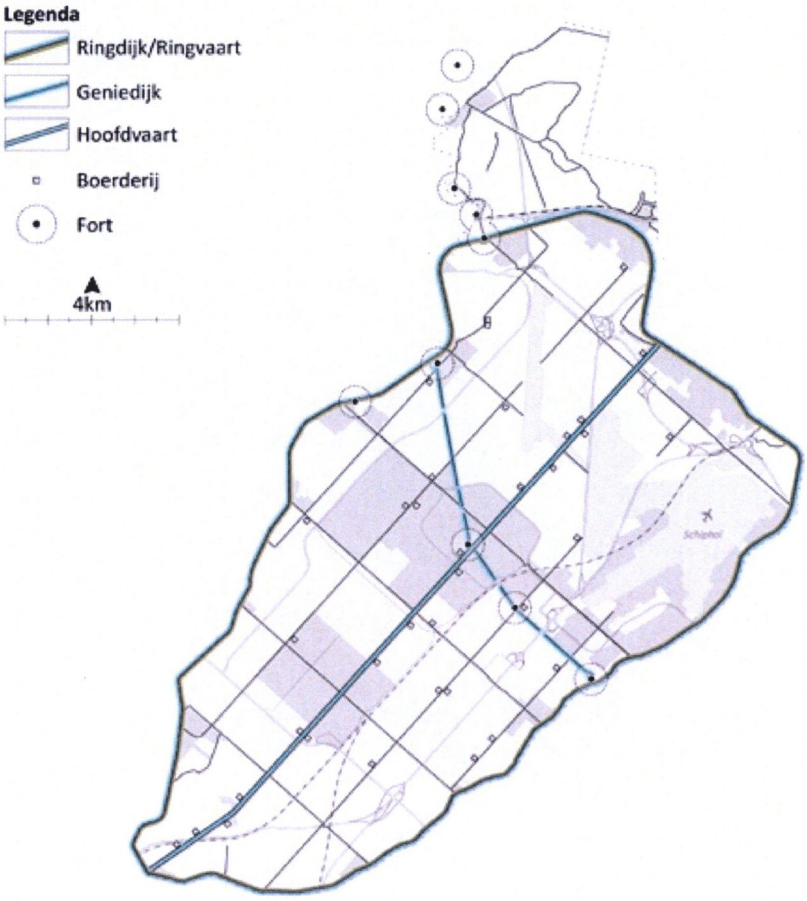

Herkomstwaarden bomenrijen (ca. 1950)

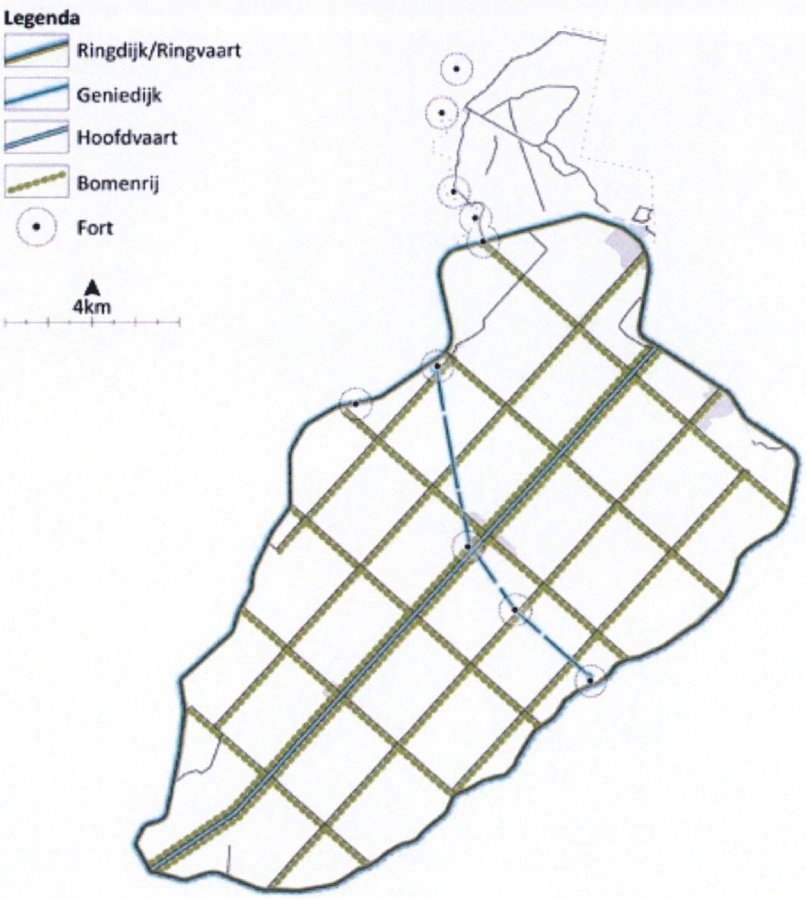

Restanten herkomstwaarden bomenrijen

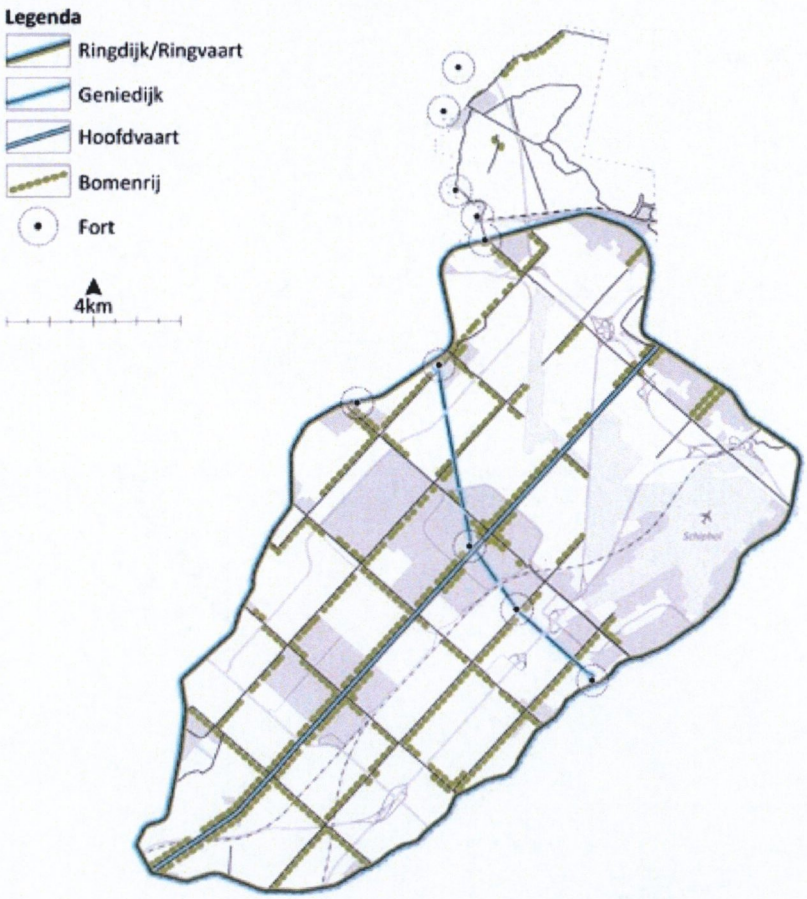

Herkomstwaarden open ruimtes (ca. 1950)

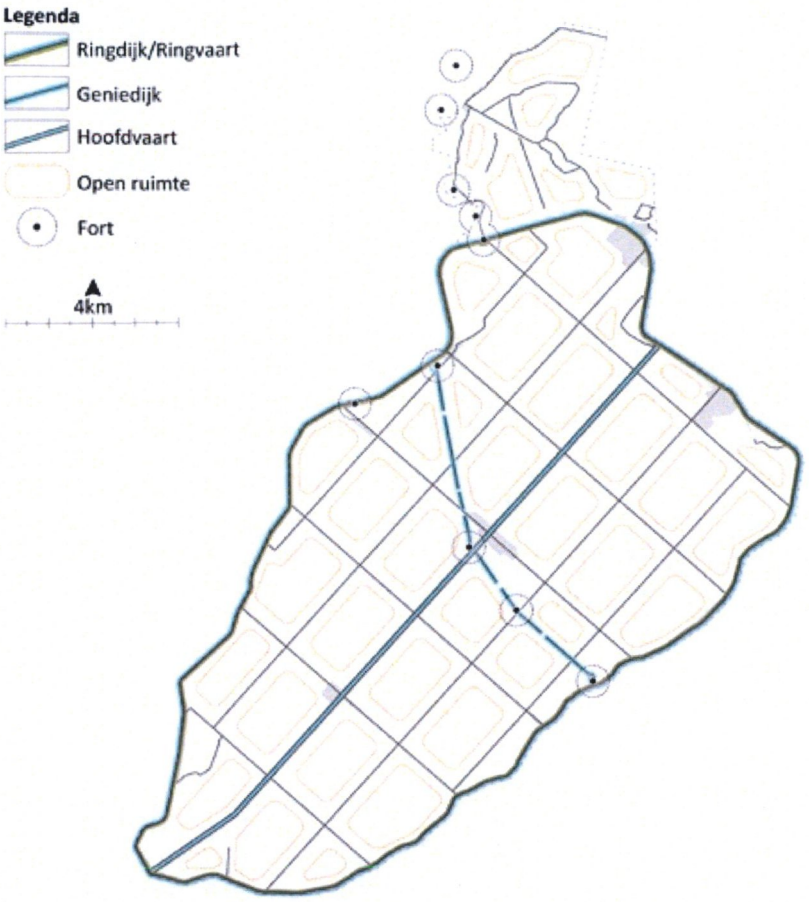

Restanten herkomstwaarden open ruimtes

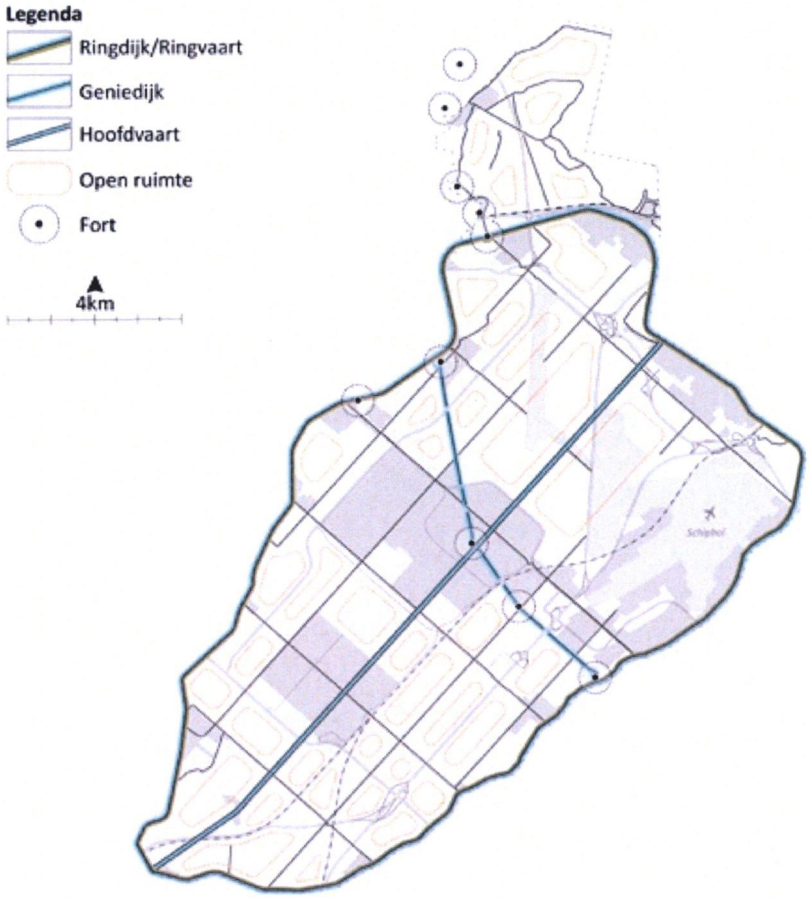

Herkomstwaarden wegen (ca. 1950)

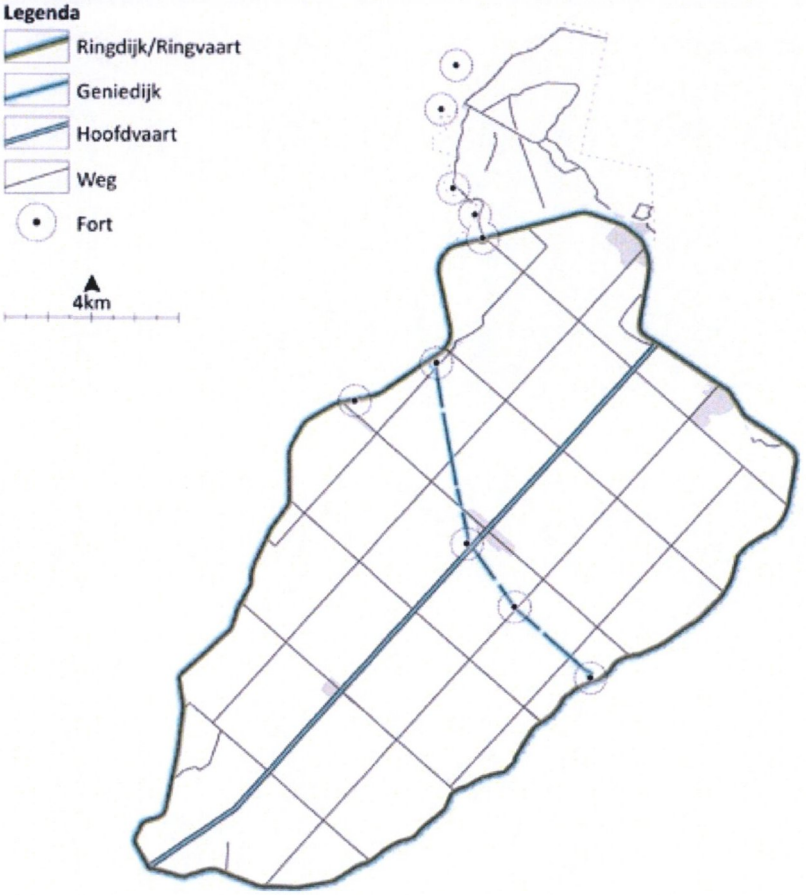

Restanten herkomstwaarden

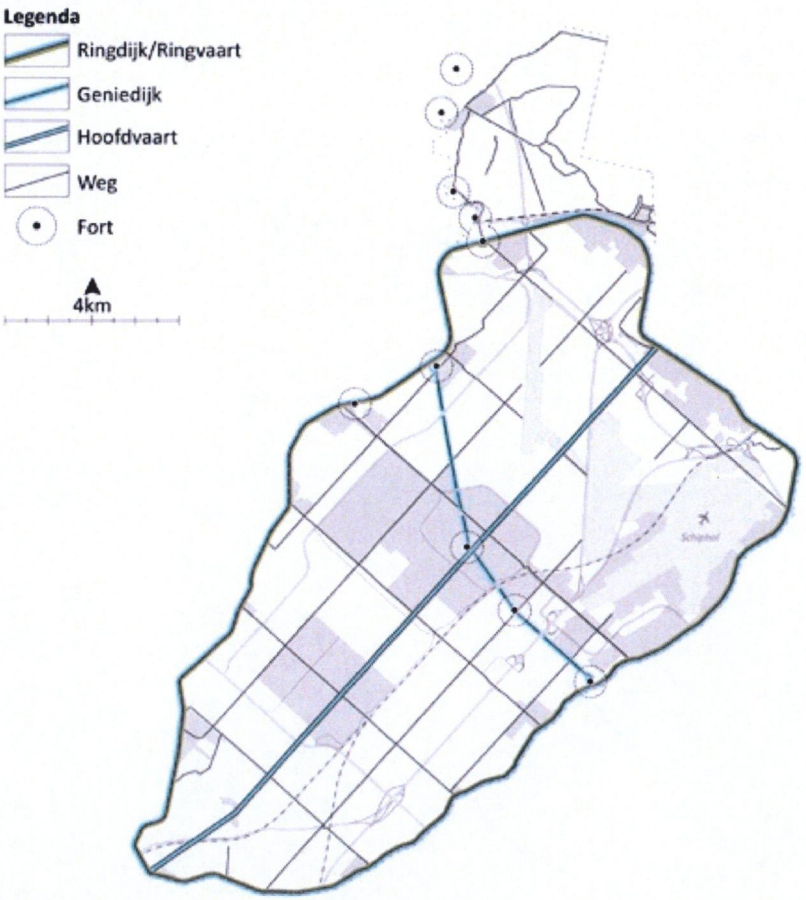

Herkomstwaarden totaal (ca. 1950)

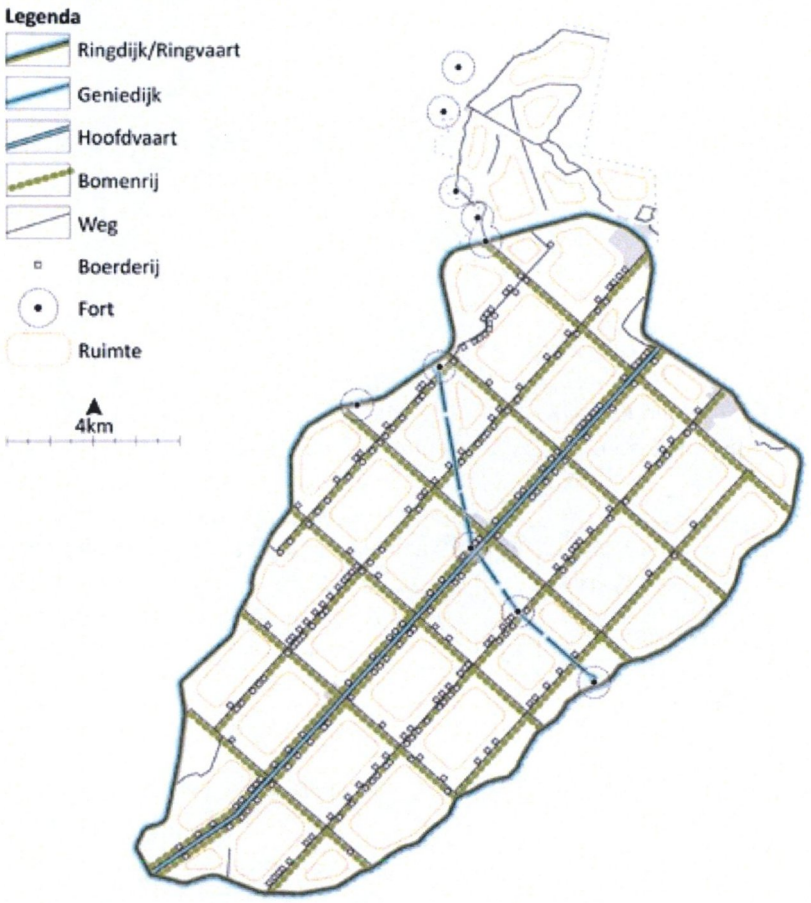

Restanten herkomstwaarden totaal

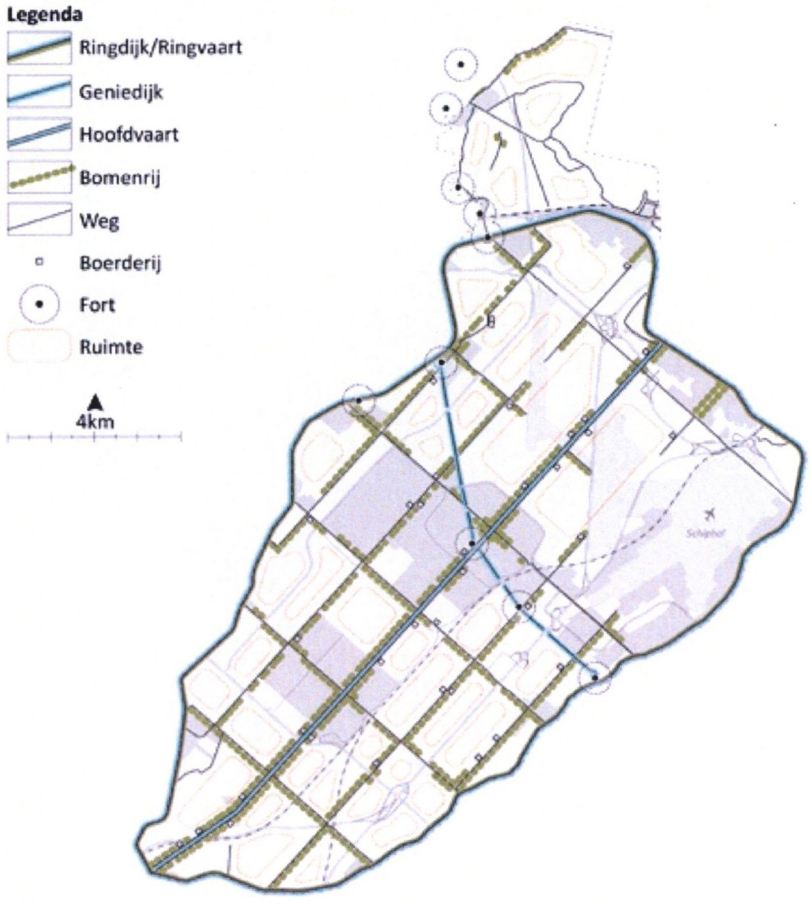

10.2 Mate van authenticiteit

Voor het bepalen van de herkomstwaarde van de huidige polderlinten zijn op basis van dit onderzoek de volgende beoordelingscriteria relevant: de mate waarin nog sprake is van de aanwezigheid van:

- **een smal wegprofiel en doorlopende weg;**
- beeldbepalende bomenrijen;
- **boerderij/bebouwingserven met erfbeplanting (niet bij de dwarswegen);**
- **openheid en doorzichten (aanwezig in redelijke** mate, nergens is de 2x3 km openheid meer **100% aanwezig).**

De waardering is als volgt:

- zeer hoge herkomstwaarde: ensemble is vrijwel nog compleet;
- hoge herkomstwaarde: ensemble grotendeels nog compleet;
- **matige herkomstwaarde: ensemble beperkt aan**wezig;
- beperkte herkomstwaarde: ensemble is nog maar beperkt aanwezig.

Een lagere herkomstwaarde wil echter nog niet zeggen dat het polderlintgedeelte geen waarde heeft, de gebruikswaarde kan bijvoorbeeld heel groot zijn.

Op de onderstaande kaart is te zien dat de herkomstwaarde per trajectdeel verschillend is. De Hoofdvaart heeft grotendeels een zeer hoge herkomstwaarde, de vaart met begeleidende bomenrijen zijn zeer duide-

lijk ervaarbaar. Ter plaatse van de kernen is niet altijd optimaal gebruik gemaakt van de kwaliteit van de plek. Hoge waarde hebben ook de linten in de agrarische gebieden, zowel in de veenpolder als in de droogmakerij. De wegen die nu een doorstroomfunctie hebben, zoals de Kruisweg en de Schipholweg hebben een beperkte herkomstwaarde. De polderlinten in de omgeving van Schiphol zijn of verdwenen of zijn doodlopend. De openheid is wel een belangrijke waarde van deze locatie. Overal waar ontwikkelingen hebben plaatsgevonden, zoals uitbreidingen van wijken, bedrijventerreinen, glastuinbouw en recreatiegebieden zijn de polderlinten aangetast, de herkomstwaarde is matig. De doorzichten zijn vrijwel verdwenen of smal in omvang, veel boerderijen zijn verdwenen en het oorspronkelijke profiel is gewijzigd.

Literatuurlijst

- **Bebouwing langs polderwegen,** Januari 1998
- **IJwegvisie,** oktober 2000 vastgesteld door B&W
- **Hoofdvaartvisie,** mei 2001 vastgesteld door B&W
- **Nota van uitgangspunten Spieringwegzone,** 14 oktober 2001
- **Ruimtelijke Atlas Haarlemmermeer,** 2008 (2008/13422)
- **Het Boerderijen boek,** 2011, Cruyningen et al.
- **Structuurvisie 2035. Samen naar een groene, duurzame en economisch sterke gemeente in 2035**, juli 2012 (vastgesteld door de raad van de voormalige gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude).
- **Structuurvisie Haarlemmermeer 2030,** oktober 2012 (RV 2012.0033712)
- **De agrarisch sector in perspectief, mei 2013,** (RV 2013.0015671)
- **Erven en landschappelijke beplanting in de gemeente Haarlemmermeer,** april 2013
- **Groenstructuurplan Badhoevedorp en Lijnden-Oost,** 4 juli 2013, (RV 2013.0029501)
- **Groenstructuurplan gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Ruim baan voor groen!,** januari 2014, RUI 14/002
- **A4 zone West, Beeldkwaliteitsplan,** maart 2014, (2014.0000999)
- **Beeldkwaliteit Polderlaag PARK21,** maart 2015, (RV 2014.0057605)
- **Water in de structuurvisie Haarlemmermeer 2030,** april 2015 (RV 2015.0008009: als bijlage bij de Strategische Samenwerkingsagenda Haarlemmermeer- Rijnland 2015 – 2030 vastgesteld)
- **Gebiedsvisie Penningsveer, augustus 2018,** Opgesteld door H+N+S
- **Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer,** december 2018, (RV 2018.0065348)
- **Leidraad Landschap en cultuurhistorie,** 2018, Provincie Noord-Holland
- **Legger oppervlaktewateren 2018,** Rijnland (www.rijnland.net)
- **70% versie concept Omgevingsvisie,** januari 2020, (B&W nota 2020.0000115)
- **Erfgoed omarmen en beleven,** RV 2020.0000051, maart 2020
- **Beeldkwaliteitsplan Polderlinten Vijfhuizen,** november 2020, (RV 2020.0002325,
- **Nota uiterlijk van bouwwerken Haarlemmermeer 2020,** november 2020, (RV 2020.0002340).
- **Narratief voor het MRA landschap,** 2020, in opdracht van de MRA opgesteld door Steenhuismeurs
- **Beleid monumentale en waardevolle bomen Haarlemmermeer,** RV 2020.0002903, november vastgesteld in B&W, naar verwachting januari 2021 in de raad)
- **Startnotitie Kwaliteit in de polder -** Nota Omgevingskwaliteit Haarlemmermeer, september 2020, (concept-status)
- **Natuurvisie Haarlemmermeer 2020-2040,** nog in bewerking
- **Naar Buiten, Landschap en Recreatie,** nog in bewerking
- **Beeldenbank Noord Hollands Archief,** Noord Hollands Archief, zonder datum

Bijlagen

Bijlage 1: De totale lengte van de polderwegen

Bijlage 2: Polderlintportretten, gesprekken over verleden, heden en toekomst, juni-september 2020, Podium voor Architectuur.

1. De totale lengte van de polderwegen

Wegnaam	**Afstand authentieke delen (m)**	**Afstand verdwenen (m)**	**Afstand Totaal (km)**
Hoofdweg	20420		20,42
Ijweg	12900+4390	480	17,77
Spieringweg	12470		12,47
Rijnlanderweg	13220+3600	2140	18,96
Aalsmeerderweg/Sloterweg	6860	5190	12,05
Bennebroekerweg	9350		9,35
Schipholweg	11180		11,18
Vijfhuizerweg	10240		10,24
Kruisweg	10700		10,7
Venneperweg	8020		8,02
Lisserweg	1620+4220	160	6,7
Dr. Heijepad	1800		1,8
Turfspoor	2220		2,22
Totaal		7,97	141,88
Lagedijk	4350		4,35
Spaarndammerdijk	5710		5,71
Inlaagpolder	1420		1,42
Ringweg	4040		4,04
Zijkanaal C weg	3690		3,69
Machineweg	3480		3,48
Houtrakkerweg	2100		2,1
Voormalige Zuiderweg	1215	875	2,09
Groeneweg	2500		2,5
Kerkweg	2450		2,45
Totaal		875	31,83
Totaal			**173,71**

Colofon

Opdrachtgever: Staf RO
Opdrachtnemer: Hans Poulssen

Kernteam:
Marieke Adrichem

Petra Kort

Esther de Rijk

Sanne van Oord

Kathrin Hannen

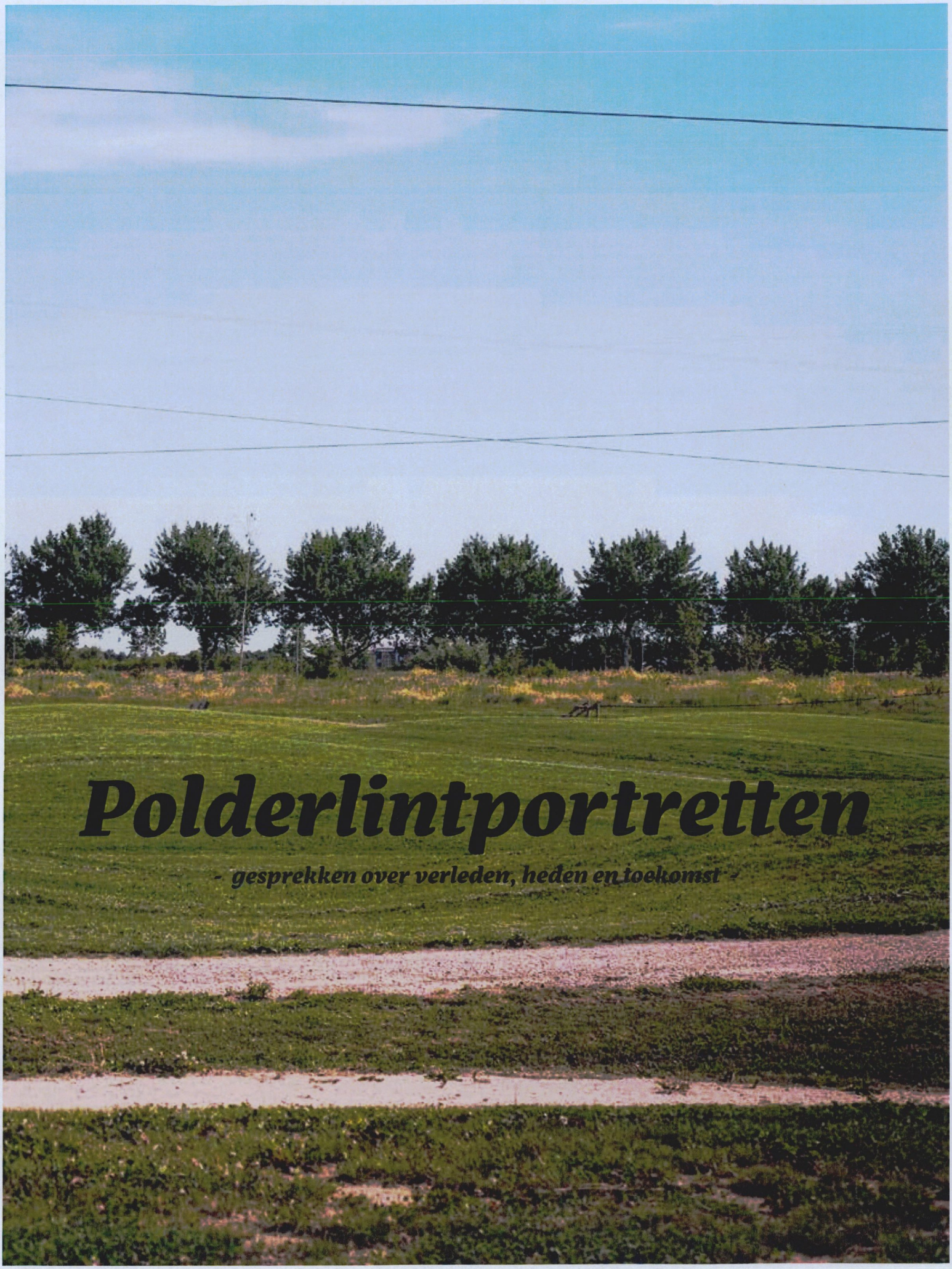

Polderlintportretten

- gesprekken over verleden, heden en toekomst -

Colofon

De oude polderwegen met de aanliggende boerderijen, kerken en bedrijfsruimtes zijn typerend voor Haarlemmermeer. Hoe zorgen we ervoor dat deze polderlinten ook in de toekomst herkenbaar blijven in het landschap? En hoe kunnen we ervoor zorgen dat ze nog meer dan nu het beeld bepalen in de polder? Daarvoor onderzoeken we wat die polderlinten bijzonder maken.

In opdracht van de gemeente Haarlemmermeer heeft Podium voor Architectuur in de zomer van 2020, 23 mensen geinterviewd die in Haarlemmermeer langs de Polderlinten wonen of werken. De gesprekken met deze mensen, jong en oud, gingen over de geschiedenis, maar ook over het gebruik van de polderlinten en over wat belangrijk is voor de toekomst. Alle geinterviewden zijn gefotografeerd op een plek langs de polderlinten. Het resultaat daarvan zijn de Polderlintportretten in dit boekje: dit zijn hun persoonlijke visies en ervaringen. De gemeente gebruikt de verhalen bij het maken van een visie op de toekomst van de polderlinten.

In opdracht van gemeente Haarlemmermeer, juni - september 2020
Uitgave van Podium voor Architectuur Haarlemmermeer en Schiphol
Inhoud en beeld Yvonne Lub en Floor Nijdeken, Podium voor Architectuur
Fotografie Loek van Vliet

Polderlintportretten

- gesprekken over verleden, heden en toekomst -

podium
voor architectuur
Haarlemmermeer
en Schiphol

Noordelijk deel Haarlemmermeer

Jos Vis
24 juni, Spaarnekade, Spaarndam

Wat benoem je als de linten van dit gebied en wat is de kwaliteit?
Wat voor ons een bijzonder en blijvend ijkpunt is, is het Spaarne. De rivier doorkruist ons dorp en is daarmee bepalend voor al het andere. Daar denk je niet zo over na, maar het is de basis. Als het ware het fundament van het landschap. En kenmerkend zijn dan linten als de Spaarndammerdijk die recht door het landschap. Dat is echt iets wat bij dit landschap hoort. Het verdeelt het landschap. Zo kronkelend als het Spaarne West en Oost verdeelt, zo recht snijdt de dijk de weilanden in twee. En toch is het helemaal een met het landschap, omdat vele paden en wegen volledig parallel lopen met de dijk. Paden midden in de weilanden, **waar we fietsen, hardlopen en veel** recreëren. Als je daar loopt met je kinderen zie je in no time kikkers, een stier of een lepelaar. Het landschap is vlak en toch boeiend. De verhoging van de dijken geeft het een heel karakteristiek beeld. Het sluit iets af. De dijk beschermt.

Sta je op de dijk dan overzie je het ‘echte’ Hollandse landschap; het is heel herkenbaar. De vraag is of we dat allemaal moeten behouden. Koste wat kost. Ik las Grand Hotel Europa van Ilja Pfeijffer en dat heeft eerlijk gezegd mijn zienswijze veranderd. Wij leven in een cultuur waarin we traditie, oude gebouwen en kunstwerken graag behouden. Iedereen vindt het oude Spaarndam prachtig, en ieder huis aan de oude Kolk wordt onder toezicht gerestaureerd. Maar in andere culturen kijkt men daar heel anders naar. En daar gaat het boek over. Over dat Europa, en met name een land als Italië, gezien kan worden als een groot openlucht museum. Een ode aan het verleden. Maar waarom niet kijken naar en werken aan de toekomst?

Weg met die oude troep.
Moeten we dit ‘oude’ landschap dus behouden. De polderlinten?
Ik zou zeggen, ga er verstandig **mee om. Als ik de ringvaart af fiets** richting Badhoevedorp is slechts 4 kilometer van de 12 nog een soort van onbebouwd. Het begint als je onder de A5 door bent, daar heb je nog wat ‘oude’ natuur al is het geluid van de rijksweg niet te ontkennen. Zorg er dan ook voor dat die beperkte ruimte die er nog is bijzonder blijft. Dat er dan toch niet weer opeens een tankstation kan worden neergezet, of een bedrijfspand. Een echt slecht voorbeeld daarvan vind ik de Hoofdweg die loopt van Lijnden naar Hoofddorp. Met recht een polderlint. Een prachtige vaart met aan beide zijden een weg en bomen. Maar op vele plekken is mooie natuur gemixt met lelijke industrie. Is er aan de Westzijde een prachtige oude kerk, zo fotogeniek als het maar kan. Met daar tegenover aan de oostzijde een garagebedrijf dat sloopauto’s opstapelt, dit zou je moeten reguleren. Houd een gedeelte in stand dat het verleden eer aan doet. En laat de toekomst de overige kilometers bepalen.

‘Aan de Westzijde van de Hoofdvaart staat een prachtige oude kerk, zo fotogeniek als het maar kan. Met daar tegenover een garagebedrijf dat sloopauto’s opstapelt. Dit zou je moeten reguleren.’

Wat is oud? Wat is mooi?
Wat me wel opvalt is dat het ook de perceptie van de mensen is. Kijk nou hier in ons dorp. Vanaf de kade kijk je **uit op de Rietpol. Ooit een florerende** scheepswerf, nu zijn het vervallen oude loodsen en een oude hoge kraan. Er is nu aangekondigd dat dat allemaal gaat verdwijnen. Alles gaat plat en er komen twaalf woningen. Ik spreek veel mensen die daar tegen zijn. Niet omdat er meer woningen komen, maar omdat ze nostalgisch zijn over de werf. Opeens is die vervallen industrie iets wat bij het dorp hoort en op haar eigen manier mooi is. Of in ieder geval passend. Tijd bepaalt in hoge mate de perceptie.

Wat ik wel besef is hoe kwetsbaar het landschap is. De lijnen, die openheid, die ruimtelijkheid blijken nogal kwetsbaar. Bij het Rotterpolderplein verrijzen een aantal blokkendozen: distributie- en datacentra. Dat is zo’n 3 kilometer hier vandaan. Maar **als je over de dijk fietst zie je ze** direct. Ze zijn niet te missen. Kijk je in noordelijke richting zie je de olieopslag van het havengebied. De maatvoering in zo’n vlak landschap is enorm belangrijk. Grote gebouwen worden nog groter lijkt het en ze hebben een enorme impact op het landschap. Je ziet ze van alle kanten. Iedere ingreep beïnvloedt de perceptie van het landschap, juist omdat het zo vlak is. En daar moet je dus rekening mee houden.

Bouw passend in de ruimte! Hier in Spaarnebuiten, de nieuwe wijk van Spaarndam, is dat denk ik goed gelukt. Er werden hier in de vorige eeuw boten gebouwd. Het was een grote industriële werf. Het karakter van die werf is samen met de authentieke bouw uit het oude dorp gebruikt in de architectuur. Daardoor is er een karakteristieke, nieuw wijk verrezen met hogere appartementen als een soort van pakhuizen. Met kadewoningen die passen bij het gevoel van de oude dijkbebouwing van het dorp. Goed gedaan: oud en nieuw gecombineerd. Het is echt heel goed mogelijk. Het past ook bij het omringende landschap. Een soort van nieuw dorp in het groen. Dat groen moet dan wel blijven. Niet bedorven worden door verdere industrie. Zo kan je vernieuwen en het landschap behouden.

Beleving & persoonlijke noot

Contrast is soms ook prachtig. Niet ver hier vandaan ligt Ruigoord. In de jaren '60 ontruimd om plaats te maken voor de havens van Amsterdam, maar sinds de jaren '70 bewoond. Daar zie je kinderen spelen op het grasveld met een grote olietanker op 50 meter achter hun achtertuin. Natuur en cultuur te midden van zware industrie. Dan heeft het ook wel weer iets. Net als Spaarnwoude. Ontworpen natuur! Keurige rijen bomen. Aangelegd om te recreëren, maar niet met veel aandacht voor het oorspronkelijke landschap. Grappig is het om te zien dat ook deze aangelegde natuur inmiddels wordt verstoord. Recreatiewoningen die tot voor kort volledig in het groen lagen, liggen nu in de schaduw van grote loodsen waar Albert Heijn en PostNL hun orders verwerken. Maar ook hier is het contrast boeiend. En misschien wel Hollandser dan we denken. Want in dit kleine kikkerlandje met beperkte ruimte staan de 'wilde' paarden van Spaarnwoude nu eenmaal langs het streng bewaakte hek van de olieopslag.

Jos Vis is Directeur van een reclamebureau en voorzitter van de Kunstmarkten Spaarndam, maar bovenal inwoner van Spaarndam.

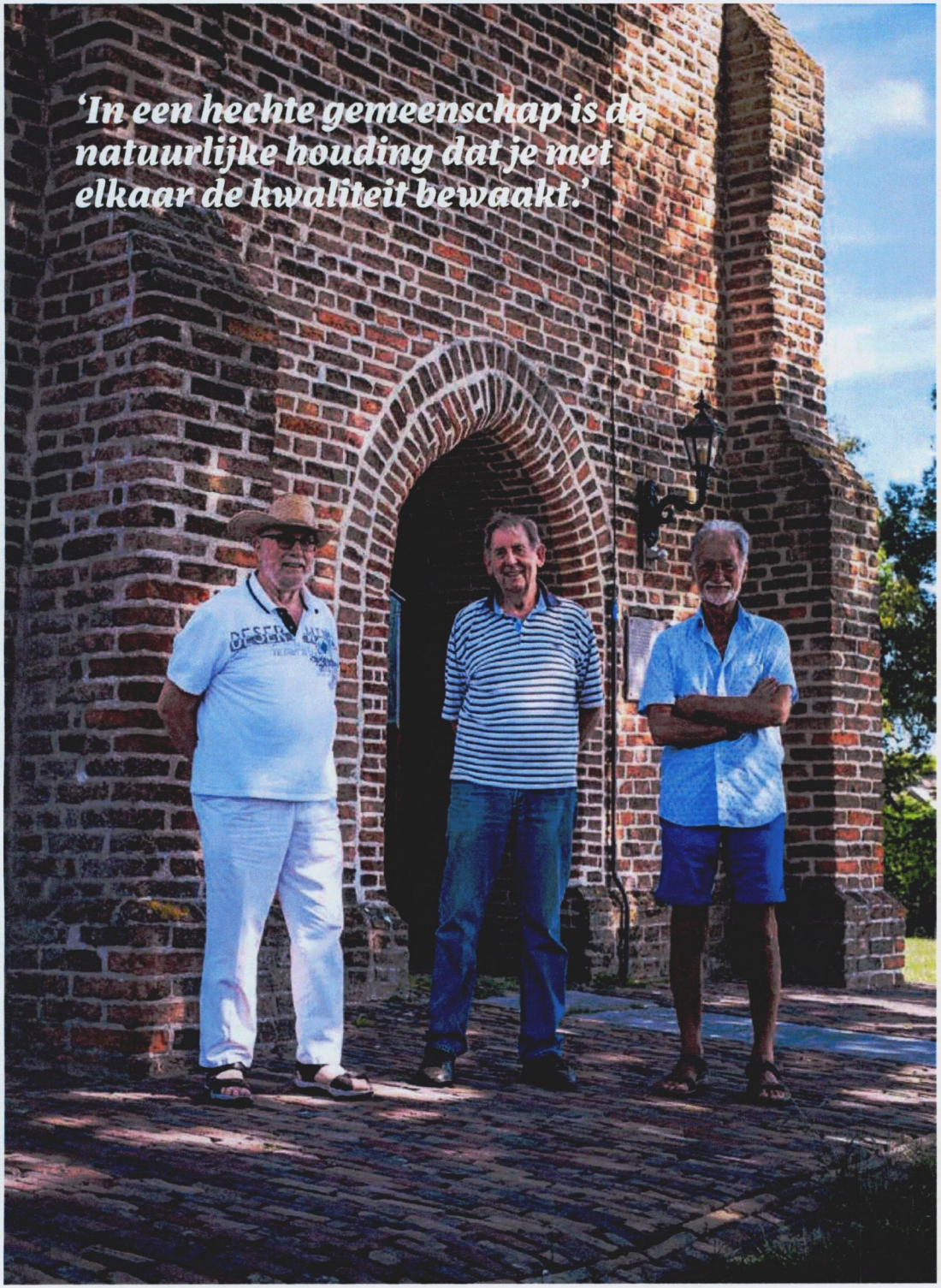

Henk Koelman, Ruud van Dobben, Nico Kooij, Stichting Vrienden van de Stompe Toren
24 juni, Spaarnwoude

Wat maakt wonen en werken op deze plek aan het lint bijzonder?
Al veertig jaar woon ik hier en vanuit private gevoelens gesproken wonen we hier ontzettend goed, het is een buitengewoon prettige omgeving. De verscheidenheid aan mensen is door de tijd heen veranderd. Het is van oorsprong een boerengebied, in de jaren ‘60 is het ontpacht en onteigend. Het is een recreatieschap geworden. De meeste boeren zijn niet meer werkzaam vanwege hun hoge leeftijd. Mensen hier zijn sympathiek, het is een prettige leefomgeving.
De buurtschap was voornamelijk katholiek georiënteerd. Van oorsprong was hier een grote katholieke gemeenschap. Dit kerkje is na de beeldenstorm protestants geworden. Sinds 1880 is het kerkje niet meer in gebruik voor kerkdiensten. De toren is al sinds de 18e eeuw eigendom van de gemeente, omdat dat een uitkijktoren was, een militaire functie.

De sociale component is heel belangrijk. Evenals het cultuuraspect. Het kerkje heeft enige jaren leeg gestaan en heeft jaren gefunctioneerd als atelier voor beeldhouwers. Zoals voor Jan Mulder. Prinses Beatrix heeft hem ooit bezocht in de jaren dat prins Claus nog leefde. Sinds 1983 is het kerkje onder beheer van de ‘Stichting Gilde van de Stompe Toren’. De stichting organiseert vanaf die jaren culturele activiteiten, in de periode mei tot half oktober. Tot 2000 was het van de Hervormde gemeente Schoten – Spaarndam en pachtte de burgerlijke gemeente het schip en het kerkhof van de kerkelijke. Er was geen gemeentelijk budget bij de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude beschikbaar en de nieuwe gemeente Haarlemmermeer moet nog wennen aan het ‘nieuwe erfgoed’ binnen de nieuw ontstane gemeentelijke grenzen. Het wennen zit hem ook in het gegeven dat er een stichting is die zich belangeloos bezighoudt met het onderhoud van gemeentelijk eigendom, zij kan dit doen dankzij diverse subsidies voor renovaties.

De gemeente Haarlemmerliede stelde destijds 6000 gulden ter beschikking op jaarbasis, dat is in de nieuwe gemeente 2500 euro geworden. Dat is uiteraard niet voldoende voor het organiseren van culturele bijeenkomsten. Daarnaast is er is behoefte aan middelen om onderhoud te plegen. In de afgelopen jaren is door de vrienden subsidie geworven en aangewend voor het plaatsen van een uniek uurwerk en de aankoop een kabinetorgel.

De culturele activiteiten in de weekenden zorgen voor een bescheiden bron van inkomsten en veel toeloop. De kerk biedt een prachtige locatie, in het groene landschap, omringd door rust en ruimte, aan beginnende bandjes, en studenten van het conservatorium. De akoestiek is heel goed en de kerkzaal en het balkon biedt plaats aan een groot publiek (125 personen).

Historische context
Recreatiegebied Spaarnwoude is naar dit buurtschap vernoemd.
Als het gaat om de ruimtelijke beleving en het groen, speelt de historische context mee. We zitten hier op eeuwenoude grond, een strandwal. Dit is de meest oostelijke strandwal, toen er weer water in de Noordzee kwam. Dit gebied is 6000 jaar geleden gevormd. Haarlem is 4000 jaar geleden gevormd. De veenriviertjes monden allemaal uit in het oer IJ. Op alle wallen zijn kerken gebouwd. De kerk is omringd door de graven op ‘De Akker Gods’. Het vormt in dit gebied nog steeds een oase van rust.

‘Wat we moeten koesteren, is de identiteit van de aparte dorpjes. Elk dorpje heeft z’n eigen unieke karakter. Daar moet je heel zuinig op zijn.’

De ontstaansgeschiedenis speelt een rol in dit gebied. Juist op verschillende plaatsen heb je door het ontstaan van het Haarlemmermeer, op de plaatsen die om het meer lagen, kleine dorpjes gekregen zoals Zwanenburg, Lisserbroek en Leimuiderbrug. Bij overstromingen kon je naar een hoger gelegen gebied vluchten. Dat veilige gevoel is er nog steeds maar het is een beetje weggenomen. De Spaarndammerdijk was de dijk die het hele achterland veilig hield, in de Spaarndammerdijk, zaten in Spaarndam circa zes sluisjes, de onderhoudskosten van deze sluisjes werden betaald door plaatsen in het achterliggende gebied, er was sprake van een 1e en een 2e Alphense sluis en de Woordersluis is er nog steeds.

Wat we moeten koesteren, is de identiteit van de aparte dorpjes. Elk dorpje heeft z'n eigen unieke karakter. Daar moet je heel zuinig op zijn. Er mag best gebouwd worden maar in beperkte mate. De bebouwing hier is als kleinschalig en dorps te typeren. Spaarndam heeft inmiddels even stukje hoogbouw. Dat is goed, want we willen dat onze inwoners ook kunnen wonen en als je niet te veel wilt uitbreiden, dan zul je de hoogte in moeten. Spaarnebuiten, dat is een is een redelijke afspiegeling van het oude dorp. Het is wat hoger dan het oorspronkelijke beeld maar het is niet hoger dan de oorspronkelijke scheepskranen die er stonden. Dat is dus de grens. Het is typisch voor dit dorp, dat in het in twee gemeentes ligt.

Er is een beperkt aantal boerderijen. Recentelijk is er een 'nieuwe boerderij' gebouwd, niet passend bij de omgeving, vanuit het oorspronkelijke beeld maar meer een Belgische boerderij. Te groot en de typologie klopt ook niet.

In de oude kerk in Spaarndam ligt Qruquius begraven, de grote waterschapkundige. Het gemaal is naar hem vernoemd. Op de muur van het kerkje de Stompe Toren is de naam van de Spaarnwouder reus Klaas van Kieten afgebeeld. Klaas was 2,69 meter lang. Hij staat vermeld in de geschriften van Willem Procurator, schrijver van de abdij van Egmond. De volksverhalen omschrijven hem als een zachtmoedig mens. Vondel heeft een heel ander beeld van hem.

Naast de Spaarndammerdijk, is de Kerkweg, de oude weg vanuit Haarlem, vroeger de doorgaande weg van Haarlem naar Amsterdam. Aan het begin van het weggetje stond een herberg, dan ging je over de hoge dijk, door naar Amsterdam. Die dijk heeft heel veel waterstanden tegengehouden en is ook een aantal keren weggespoeld. Bij Halfweg, een grote dijkdoorbraak, hier vlakbij een kleine doorbraak, en bij Spaarndam stond ooit het huis ter Oosterwaal, dat duidt ook op een dijk doorbraak.

Beleven van de historie

De Groeneweg heette vroeger de Houtrakweg, het tegenwoordige Halfweg was Houtrijk en Polanen. Het was altijd een landweg, en is een aantal jaren geleden opgeknapt, de grootste kuilen zijn eruit gehaald. De Spaarndammerdijk is nu afgesloten maar moet weer een doorgaande route geworden. Er is hier een redelijk **fietscircuit, dat is goed doordacht en** aangelegd. Verleden jaar heeft de gemeente een nieuw bankje geplaatst bij de Stompe Toren waar zeer veel gebruik van wordt gemaakt.

Als de gemeente de Spaarndammerdijk gaat opknappen: dat was vroeger een grindweg. Her en der had je grindputten, daar moesten de arbeiders het grind uit halen, later zijn de grindputten verdwenen. Bij het opknappen zouden de grindputten zichtbaar gemaakt moeten worden, met bankjes erbij zodat je kunt uitkijken over het hele poldergebied. Waardevol is ook de paal die in het najaar is neergezet; er staan nu drie in het gebied van de voormalige gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, deze palen zijn geplaatst vanuit het Haarlemmermeermuseum de Cruquius.

De oude IJdijk is zichtbaar in het land. Aan de overkant ligt een stukje inlaag polder, de dijk die daar omheen liep is de oude IJdijk.

Mijn grootvader was boer, hij had waarschijnlijk meer kindertjes dan koetjes. Het gebied was oorspronkelijk in gebruik voor de landbouw. Omdat men slootjes ging graven ging het land verder inklinken en kon er niet meer gezaaid worden en kwam er veeteelt. Men kwam vanuit de duinen, nadat daar de landerijen gingen verzanden. Een stukje bos maakte men houtvrij en het werden akkers, was het opnieuw verarmd, pakte je de boerderij op. In Haarlemmerliede werden boerderijen georiënteerd op en zo dicht mogelijk gebouwd bij de kerk.

Buurtschap Spaarnwoude heeft een beschermd dorpsgezicht, dus er mag niet gebouwd worden. Eventueel een renovatie, en kleine uitbouw maar er mag geen nieuwbouw gepleegd worden.

Beleving & persoonlijke noot

Ook wat betreft het afbakenen van het erf; wij zien er met elkaar op toe hoe mensen hun erf afbakenen en dat het blijft zoals het is. We zorgen zelf voor de infrastructuur. Het is hier een slagenlandschap, we zullen er op toezien en ons met hand en tand verzetten, dat er structureel veranderingen worden aangebracht. Dat is eigenbelang. Het recreatieschap, ook dat helpt mee met het bieden van bescherming. Ook rondom het kerkje is alles weer in originele staat teruggebracht. Een autogarage is weer twee huisjes geworden. Als je een hechte gemeenschap hebt met elkaar dan is er een natuurlijke houding dat je met elkaar de kwaliteit bewaakt.

Toekomstgericht

Ecologische ontwikkeling: De veehouders die nu nog actief zijn in het gebied proberen, volgens mij, zo ecologisch mogelijk te werken. Er wordt rekening gehouden met de **flora en de fauna, hoewel het aantal** weidevogels veel kleiner is geworden

Cultuurhistorie

De Vereenigde Binnenpolders zijn voorbeelden van de ontwikkelingen in de oorspronkelijke veengebieden. De Inlaagpolder is een stukje buitendijks gebied dat voor de aanleg van het Noordzeekanaal in de wintermaanden onder water kwam te staan, hier vind je op de veengrond zeeklei. De Houtrakpolder is de laatste zuiderlijke polder, aangelegd na de aanleg van het Noordzeekanaal, die nog echt als polder herkenbaar is. Deze polder dient, als eerbetoon aan de oorspronkelijke kanaal- en polderwerkers beschermd te worden. Recreatie: In het gebied lig het Recreatieschap Spaarnwoude, het schap dankt haar naam aan het dorpje Spaarnwoude. Dit gebied is uiterst geschikt voor recreatiedoeleinden. Door het schap wordt gewerkt aan een visie voor de toekomst

Vergezichten

Het polderlandschap is van nature weids en overzichtelijk, jammer dat jaren geleden door deskundigen diverse bosschages in het gebied zijn aangebracht.

Henk Koelman, Ruud van Dobben en Nico Kooij werken als Stichting Vrienden van de Stompe Toren aan beheer en onderhoud op basis van donaties en giften.

'Bij het opknappen van de Spaarndammerdijk zouden de grindputten zichtbaar gemaakt moeten worden, met bankjes erbij zodat je kunt uitkijken over het hele poldergebied.'

weg

Wendela Peppelman
24 juni, IJweg ter hoogte van nr 1580, Nieuw-Vennep

Wat maakt wonen aan de polderlinten bijzonder?
Ik woon zelf aan de IJweg in Hoofddorp. Het is voor mij een bijzondere locatie. Ik ben er gaan wonen toen die plek nog boerenland was. De boer was gestopt met boeren en er kwam een woonwijk. Pionieren in de polder was het. De fazanten en hazen liepen nog rond. De eerste huizen van de wijk kregen bewoners. De wijk kreeg leven. Nu zijn de kinderen volwassen en via de kinderen ben ik geïnteresseerd geraakt in tiny houses. Jonge mensen aan de start van hun carrière, met kleine contracten die geen woning kunnen vinden in de markt van dure huizen in de polder. Pionieren past bij de polder. Hoe mooi zou het zijn als dat mogelijk wordt, op kavels tussen de bestaande bebouwing. Hier op de IJweg ligt zo’n kavel, prachtig ingeklemd tussen nieuwbouw en een oude boerderij. Intussen heeft zich een groep gevormd van gelijk gestemden en pioniers. Het zou zo mooi zijn als er op deze plek aan de IJweg gepionierd zou kunnen worden met nieuwe vormen van wonen.

De ruimtelijke kwaliteit IJweg
De combinatie is heel landelijk, bestaande bebouwing is erfgoed in combinatie met nieuwbouwwijken, bedrijven die helemaal niet mooi zijn. De weg die er al van oudsher ligt. De boerderijen die zijn ontstaan na het inpolderen op de ruwe klei van Haarlemmermeer in van die keurige rechte rijtjes.
Waardevol is het enorme uitgestrekte karakter van de weg. Het is wel heel druk, een echte verbindingsweg door de polder. En dan nummer 1163A, ons toekomstige huis aan de IJweg ingepast in die polder. De schoonheid van de contrasten: een meneer die naar zijn landje gaat, een ontzettend groot magazijn. Juist in die verscheidenheid ligt ook kwaliteit. Het dilemma tussen de verstedelijking, het willen behouden van de oorsprong. De open stukken ertussen. Het uitzicht over de open polder heen.

De IJweg kent veel verschillende snelheden. Er zijn veel maatregelen getroffen zoals het aanleggen van drempels, wat gelukkig snelheid verlagend werkt. Op het moment dat je langzamer rijdt, komt dat ten goed aan de beleving van de omgeving en de kwaliteit. Ik wil ook bijdragen aan die kwaliteit en ervoor zorgen dat het ook mooi blijft of nog mooier wordt. Het inspireert mij enorm om binnen deze context tiny houses toe te voegen, maar dat moet ook écht een waardevolle toevoeging zijn. Bijdragen aan de kwaliteit van de bebouwing én dat jongeren ook een plek kunnen vinden om ergens te kunnen wonen.

Wat moeten we nou echt behouden of bestendigen voor de toekomst?
Het karakteristieke van zo’n weg, dat je het open land behoudt, de doorzichten vanaf die weg. De populieren zijn echt karakteristiek. Het zijn niet de meest ideale bomen maar wel heel belangrijk. De afwisseling tussen het open landschap, stukjes bebouwd, en weer open. Landgoed Olmenhorst, bedrijven tussendoor, dat bewaakt toch tegelijkertijd de waarde. Haarlemmermeer groeit snel, en die populieren symboliseren dat tegelijkertijd, maar...

Beleving & persoonlijke wens
Mijn behoefte en wens is het realiseren van goed een ontworpen groep tiny houses, ingepast op de plek, dat het klopt. Het moet iets toevoegen, niet allen voor de mensen die er wonen maar ook voor de beleving van voorbijganger of bezoekers en een functie voor de bewoners en buurt. De sociale component is belangrijk. Dat betekent ook sociale interactie met omliggende boerenbedrijven, zoals de boerderij aan de overkant. Kun je daar een helpende hand bieden? Het is meer dan even iets neerzetten, het is zorgdragen voor de polder. We gaan een tuin door een landschapsarchitect laten ontwerpen, een gezamenlijke berging, coöperatie. Weg van het beeld van en hippy enclave, en het ondervangen van speculatie. Betaalbaar en duurzaam. Doe het zelf goed, dan kan een ander dat overnemen. Maak pareltjes, verbeter de leefbaarheid. Zo moet het en zo willen we het en zo kan het ook. De polder nieuw leven inblazen naar hedendaagse modellen.

Wendela Peppelman is Intern begeleider en coach op een Hoofddorpse basisschool.

‘Het moet iets toevoegen, niet alleen voor de mensen die er wonen maar ook voor de beleving van voorbijganger of bezoekers en een functie voor de bewoners en buurt. De sociale component is belangrijk.’

Ka Chun Lai
24 juni, IJweg ter hoogte van nr 1580, Nieuw-Vennep

Wat maakt wonen op deze plek aan dit polderlint bijzonder?
Het is een goede plek dit, een goede mix tussen groen en woningen en die mix is heel belangrijk om te behouden. De IJweg heeft hiervoor veel potentie, maar er moet dan ook echt een wil zijn om dit te willen doen. Veel gemeenten zetten in op behoud en vernieuwen van de kwaliteit, dat zou hier ook kunnen.

Wat is de ruimtelijke kwaliteit van de IJweg?
Het is een drukke weg. Ik woon nu iets verderop, dus zelf heb ik niet veel last van het verkeer. Nu je hier zo staat hoor je erg veel verkeer.

Hoe kunnen we die linten in de toekomst nog beter laten functioneren als je dit zo gadeslaat?
Dat is een moeilijke kwestie. Het is een doorgaande weg, er zou misschien een andere weg moeten komen waar je wat makkelijker doorheen kunt, een extra lint minder dicht hier op de woningen. Of de snelheid vertragen en het oude poldertempo wat terug pakken. Slow pace. Het jachtige eruit te halen zodat je ook veel meer perspectief en de openheid kunt beleven.

Open land vind ik belangrijk om te behouden, zoals dit stukje hier, met zicht op de gewassen en daarachter de 380KV. Als ik zou mogen bouwen zou ik het juist aan de andere kant van het lint doen. Inpassen tussen de bestaande bebouwing, met de juiste maatvoering. Geen grote contrasten, maar aanvullend en goed.
Wat open is moet open blijven. Juist tussen de verschillende bebouwingen aan de linten, de ruimte tussen de boerderijen en de schuren.

Beleving & persoonlijke wens
Ik woon al mijn hele leven in Haarlemmermeer. Tot mijn zesde in Hoofddorp en daarna in Nieuw Vennep. Ja ik ben een echte polderman. Dit is een hele fijne omgeving om te wonen. Ik ken veel mensen hier, sport hier en tafeltennis. Ik wil hier het liefst blijven wonen. Heel veel leeftijdsgenoten trekken een voor een weg, omdat ze hier niet betaalbaar kunnen wonen. Moet ik wel hier blijven gezien de prijzen? Ik heb gezocht naar alternatieven en ben op die manier de tiny houses ingerold en probeer aan de realisatie bij te dragen.

Voor mij persoonlijk is het belangrijk landschap te behouden, een mooie combinatie tussen wonen en natuur. Ook al is hier minder ‘natuur’ dan in Drente of Gelderland, er is zeker voor dichtbevolkt gebied, best nog veel natuur. Dat wil ik graag zo houden. Je moet ook af en toe naar groen kunnen kijken en niet te veel naar je scherm. Dat kun je prima combineren met extra woonplekken voor starters, voor mensen die niet zoveel verdienen.
Ik hoop dat de gemeente mee wil werken. Er is zoveel behoefte. Zoveel twintigers worstelen met gebrek aan woonruimte en de behoefte om anders te willen leven. Maar er is geen medewerking op lokaal niveau. Alles wat groen en circulair is, is eigenlijk prima, deze kenmerken zijn belangrijk.

Ka Chun Lai studeerde biologisch en medisch laboratoriumonderzoek en de pabo. Als ondernemer geeft hij techniek- en programmeerworkshops aan kinderen.

Dubbelgesprek zoon Hein van Elderen & vader Reinier van Elderen, 24 juni, IJweg Zwanenburg

Wat maakt wonen / werken op deze plek aan het polderlint bijzonder?

Wat is nou een polderlint ? Ik heb er nog nooit van gehoord, wat valt daaronder?De polderlinten zijn natuurlijk ontzettend veranderd. Alle bebouwing hoorde vroeger bij een boerderij. Door de schaalvergroting zijn vrijkomende boerderijen vrijgekomen. Daarmee is veel verrommeling ontstaan. Dat is eigenlijk de verandering, dat kun je ook niet tegenhouden.

Wat doe je met de vrijkomende boerderijen?

Dat is een lastige vraag. Boeren verdwijnen nu eenmaal. Als een boer zijn land moet inleveren dan blijft hij zitten op de boerderij, totdat de boer dood gaat, dan komt de boerderij te koop. De buitenruimte wordt gebruikt. Er komen bijvoorbeeld stadsmensen, die niet gewend zijn om te gaan met het landelijk gebied. Grondbeheer is een vak. Dat vereist kennis. Rommeligheid ontstaat door de gehele polder. Het begint al met verschillende bouwstijlen en materialen van bijvoorbeeld bedrijven en bezinepompen.

Wat hebben we nodig om kwaliteit te behouden?

Er zijn veel vrijkomende monumentale boerderijen. Als je die in stand wil houden moet je een goede bestemming geven, maak er seniorenwoningen van. Wie onderhoudt het, wie betaalt het, het land brengt het niet meer op om de boerderij te onderhouden. Maak er een restaurant van, notaris, advocaat, etc. dan gaat het platteland ook weer leven. Vroeger werkten hier 10 / 15 mensen op de boerderij, het was een dorp op zich, met 40 hectare land. Al die arbeiders, dat is verleden tijd. De huisjes zijn weg, er is weinig meer. Het is vereenzaamd. Wat is nog heel waardevol, dat is de boerderij, die is 30 jaar geleden helemaal opgeknapt. Die was helemaal in slechte staat. Bij het opknappen kregen we advies van Meerhistorie. Je ziet ook veel boerderijen die worden opgekocht door de overheid en dan gebeurt er niets meer. Een goed voorbeeld is boerderij Den Burg, daar is het gelukt.

Her en der zie je de polder verloederen door hobbyisten die een rommelige dierhouderij opzetten met oude zeecontainers of schuilhutten. Moet je op die manier die lintbebouwing in stand houden? Dat denk ik niet. Geef er een goede bestemming aan. De bestemming wijzigen want als de boer eraf gaat en er mag niets omdat het een agrarische bestemming is, dat heeft geen enkele zin. Mijn advies is ‘Geef een goede leidraad, tot zover mag je gaan. En verleen hulp bij het maken van een verdienmodel op het pand.’ Een mooi huis is een ding maar het onderhoud is enorm. Het perceel moet het kunnen opbrengen en anders verpaupert het. Het gaat om het verdienmodel en deskundig beheer; hoe is het op te brengen, hoe en waar plant je bomen aan, hoe onderhoud je het netjes rond de boerderij.

Dat vraagt om beleid en samenwerking met gemeente. Er is een mooi oud pand aan de Hoofdvaart, maar door het uitblijven van vergunningen op ander gebruik of andere inrichting, gaat zo’n locatie verpauperen. De gemeente exploiteert bedrijventerreinen en verkoopt liever zijn grond, dan dat er ruimte is om bestaande boerderijen op een nieuwe wijze te behouden voor de toekomst. Ik heb me veel bezig gehouden met nieuwe landgoederen. Er is behoefte aan landgoederen. Waarom laat je particulieren in Haarlemmermeer geen nieuwe landgoederen maken? Er zijn mensen met visie en daadkracht. Dat promoten we. Er is landbouwgrond zat in Nederland. Er is voedsel in overvloed op de wereld, want er verdwijnt 30% in de afvalbak. Waarom dan de keuze om landbouwgrond te behouden en laat je niet een nieuw landgoed neerzetten? Adviseren op een verdienmodel en het behouden van de kwaliteit: kan een kwaliteitsgids helpen? De provincie Zuid Holland heeft heel goed beleid. Noord Holland wil geen nieuw beleid maken voor het ontwikkelen van landgoederen.

Door de crisis is het slecht gegaan, en er komt weer interesse om naar buiten te gaan. Buiten beleven. Als je naar buiten wilt, naar een landgoed, moet je naar Frankrijk. Waarom hou je het kapitaal niet hier, je kunt hier zo aan de slag, locaties genoeg en een goede oplossing voor de vrijgekomen boerderijen. Recreatie is nodig, buiten trekt mensen aan. Kijk eens naar de Olmenhorst, ooit de grootste boerderij van Haarlemmermeer. Het is een prima verdienmodel, goede organisatie, op die manier kan Florian het oude familiebedrijf in stand houden.

Dit is een enorme boerderij, er is minder maar nog veel land. Wat brengt de toekomst? Worden het uien, miscanthusgras, zonnepanelen? De visie van Hein is ‘veel minder eten verbouwen want er is teveel voedsel in de wereld, tegen bodemprijzen. Als ik 10 jaar geleden al niet omgeschakeld was, zou ik het niet volhouden.‘ Kleinschalige voedselverbouw is niet rendabel. Sowieso, voedsel telen onder die twee landingsbanen is dat nou wel zo verstandig, is dat wel zo lekker? Het is niet zo gezond denk ik, Hak neemt echt geen biologische producten van me af. Het gewas dat hier goed past is olifantsgras voor gebruik in beton en bioplastics. Als

ondernemer moet je niet op 1 paard wedden. Zonnepanelen in het land plaatsen, dat is fantastisch, ook in verhouding tot de polderlinten. Het is mooi in te passen met groenranden erlangs. Olifantsgras groeit tot 3 /4,5 meter hoog, dus je kunt het hele zonnepanelenpark laten verdwijnen. Langs de weg, groeit eerst een mooie bloemenrand van een meter of 5. De omgeving verbetert, de bezoeker kan ervan genieten. Vervolgens een mooie rand olifantsgras van meter of 3 erlangs en dan de zonnepanelen. Ik heb een dikke 30 bijenkasten in het land staan en heb er een hoge honingproductie van. Marianne van Arkel verkoopt het als streekproduct en mijn olie. Ik zie de polderlinten als grote bedreiging. Heb je er straks geen vat meer op? Het ligt eraan wat je mag en niet mag.

Als mensen (gemeente) gaan bepalen wat je op je eigen grond mag doen, dan bevelen wij dit aan: dat de linten herkenbaar blijven en functioneren. Het ligt er wel aan wat het rendement wordt. Als we als grondeigenaren eraan verdienen'. Als er alleen maar teruggegaan wordt in hun vermogen, dan zijn ze niet meer 100 procent eigenaar over het eigen terrein. Dat is het grote probleem. Daar moet je heel voorzichtig mee zijn. Bijvoorbeeld; er liggen een stuk of 12 leidingen in onze grond, waterleidingen van 1,5 meter dik. Die moeten altijd toegankelijk zijn voor derden, met het recht om op het land te komen. En eigenlijk hebben die mensen net zoveel recht op dat terrein als de eigenaren. Een ander kan daarmee de baas zijn over jouw terrein.

Wat willen we? Ga je allerlei beperkingen invoeren, of ga je boeren en bewoners stimuleren om de polderlinten mooier te maken? Zoals we nu hebben, zijn ze goed, bloemrijke akkerranden een met een gewas erlangs. Sinds de droogmaking zijn die wegen aangelegd maar 4000 jaar geleden waren hier ook al mensen, was het ook geen meer. **Waarom gaat het je specifiek om** die datum. Het is het prikken van een datum in de geschiedenis. Welk moment in de tijd pak je, hoe betrekkelijk is het? Als je ergens woont heb je een bepaalde vorm van herkenning, ik kom weer thuis. **Als kind fietste ik tussen de iepen,** langs de polderwegen. Ze zijn allemaal omgezaagd, vanwege de iepziekte. Vroeger had je trekpaden, dan had je geen last van de boomwortels, nu met asfalt is dat anders. Bomen moeten eigenlijk verder van de wegen afstaan, en dan kom je als gemeente weer bij de particulieren uit: ' wij planten ze voor je, wil je dat dan?''Bomenrijen, het kan het is kaal hier. Maar dan krijg je veel boeren die met schaduwwerking te maken krijgen, dat is weer slecht voor de gewassen.

Wat is van deze plek de grote kwaliteit?

Wij zitten met een mooie boerderij beeldbepalend voor dit gebied, maar wel tegenover een hightech rioolwaterzuivering. De grond is destijds onteigend, voor de waterzuivering. Op ons verzoek is er wel een dijk voor gemaakt, anders zit je tegen de betonbakken aan te kijken. Wat is hier nog het mooie? Het is gewoon industrie. Aan deze weg zitten een autohandelaar, een hoveniersbedrijf, een aannemer. Is hier nog sprake van enige kwaliteit? **Ja voor mensen die hier langs fietsen,** 'wat een mooie boerderij'. Dat is dan alles. En het bos wat erachter ligt. En de randen van de akkers waar geplukt kan worden. Ze zeggen nooit, 'we vinden het monotone landschap met de suikerbieten en het gras zo mooi'. Maar over een veld met zonnepanelen gaan mensen altijd meteen zeuren. We moeten ons bedrijf verbreden en met nieuwe ontwikkelingen aan de slag, dat dient de gemeente mee te nemen in haar beleid..

Je mag hier geen windmolens zetten. Landbouw is over een paar jaar over. Op deze locatie kan je geen biologische boer zijn. Drie en een half procent van de landbouwgrond is maar biologisch in Nederland. Alleen eieren verkopen goed. Biologisch telen is moeilijk om iets mee te verdienen. Een mens neemt wel medicijnen, maar om het gewas gezond te houden zou het niet mogen? In de Flevopolder zijn er een aantal biologische boeren, veel groente, per kilo brengt dat veel meer op. De oogst gaat meteen naar Duitsland toe. In NL is het niet zo gewild. In de gangbare landbouw is de hoeveelheid gewasbeschermingsmiddel in 30 jaar met 90% gedaald. Biologische en gangbare landbouw komt steeds dichter bij elkaar.

Van alle negen boeren, zijn er maar drie met een opvolger. Hoe ziet dat er over 25 jaar uit? Het eigen bedrijf en die van je collega's, wat gaat er gebeuren? Je ziet het gewoon gebeuren. Daar moet je als gemeente ook aan denken, kijk vooruit, denk na over het buitengebied. Hou niet halsstarrig vast aan hoe het was. Er moet bedacht worden hoe het in de toekomst betekenis heeft. Durf een visie neer te leggen.

Een aantal voorbeelden

Er zijn nog wat boerderijen met 1 hectare land erachter. Weilandje gemaakt, als je niet stuurt, krijg je allemaal versnipperde hoekjes. Voor een boer is het te klein. Als je met een polderlint 100 meter bedoelt: agrarisch is het niet te bewerken. Rommelaars komen in het gebied te zitten. Is dit dan de kwaliteit die we met elkaar willen? Haarlemmermeer heeft te maken met stadsrand verschijnselen: de stadsrand moet je niet naar de polder verplaatsen, in recreatiegebied Spaarnwoude gebeurt ook van alles. Handhaven is nodig, wetten en regels zonder handhaven heeft geen zin.

Dit is agrarisch gebied, maar er is niets agrarisch meer aan. Er zijn geen mechanisatiebedrijven meer, geen graanhandelaren meer. Uien gaan naar Yrseke, dat zou juist lokaal moeten kunnen.
Het ligt er maar net aan hoe je een **polderlint definieert, 5 meter prima,** 50 meter wordt alweer eng wat versta je eronder?

Beleving & persoonlijke wens

Wij willen graag een zonnepark creëren op onze landbouwgrond, het olifantsgras rondom het park zorgt er voor dat het zonnepark aan het gezicht wordt onttrokken. Bedenk goed in de plannen of het haalbaar is en of je er samen uit kunt komen. Vanuit het ministerie I&W gezien, is deze locatie de allerbeste plek om ganzen te weren met zonnepanelen. Met dat zonnepark creëren we een muur want op een diervriendelijke manier gaan we ganzen weghouden bij Schiphol. Als we dan polderlinten erin gaan maken, maken we eigenlijk een fuik voor die ganzen. dan gaan alle ganzen er precies tussendoor, dan wordt het een fuik van 200 meter. Dit is ook internationaal gezien een goed product, een goed voorbeeld van een verdienmodel, vogels weren en energie opwekken.

Hein van Elderen is bekend van de Miscanthusgroep en het uitdragen van innovatieve producten. Reinier van Elderen geeft als deskundige veel adviezen en lezingen over de toekomstkansen en beheer van agrarische bedrijven.